

Boligsocial helhedsplan for Ryparken Kvarteret

København, den 2. oktober 2015

Udarbejdet af Rikke Pedersen Schmidt og Trine Lainez Andersen, fsb, i tæt dialog og samarbejde med blandt andre Morten Birkbak, Københavns Kommune og Lea Sørensen, Landsbyggefonden

Indhold

1. Forord	3
2. Resume	4
3. Baggrund.....	5
4. Vision	13
5. Hovedformål	13
6. Indsatserne	15
6.1 Udsatte grupper	16
6.1.1 Beboerrådgivning og brobygning	18
6.1.2 Helhedsorienteret tilgang til beboerne	20
6.1.3 Beboerinitiativer for socialt samvær	22
6.1.4 God start i egen bolig	24
6.2 Børn, unge og familier	27
6.2.1 Bydelsmødre	29
6.2.2 FamilieAktivisterne	31
6.2.3 Hvad skal jeg være?	34
6.3.4. Pigeklub	37
6.3 Sundhed.....	39
6.3.1 Beboercafé.....	40
6.3.2 KRAMMforløb for voksne	41
7. Organisering og evaluering.....	43
7.1 Organisation	43
7.2 Evaluering	44
8. Overordnet milepælsplan for helhedsplanen	45

1. Forord

Yderst på Østerbro, på grænsen til Gentofte Kommune, ligger Ryparken Kvarteret. Området afgrænses af Lyngby motorvejen, den nye Nordhavnsvej og Mindelunden. I den ene ende af kvarteret ånder alt fred og ro, mens der i den anden ende er heftig støjpåvirkning fra motorvejen og det storstilede anlægsarbejde omkring den nye Nordhavnsvej.

Umiddelbart fremstår kvarteret fredeligt, forstadsagtigt og grønt og Ryparken Kvarteret er da heller ikke et typisk udsat boligområde i København. Men Ryparken Kvarteret har gennem de senere år oplevet en tydelig negativ social udvikling, og derfor ønsker fsb, at iværksætte en større boligsocial helhedsplan i området, der skal omfatte de tre fsb-afdelinger Lundevænget, Rymarksvænget og Ryparken II.

At kvarteret ikke genererer de store avisoverskrifter om bilafbrændinger, bandekriminalitet eller radikaliserede unge, betyder ikke, at der ikke er omfattende boligsociale udfordringer i området. Men de sociale udfordringer har en mere subtil, men ikke mindre kompleks og fastlåst karakter så som: social isolation, ensomhed, fattigdom, misbrug og psykisk sygdom.

2. Resume

Den negative sociale udvikling, der er sket i Ryparken Kvarteret gennem de sidste 5-10 år betyder, at afstanden til resten af København er øget. Både fordi der i resten af byen er sket en positiv social udvikling med flere veluddannede borgere med gode indkomster, men i lige så høj grad fordi der i Ryparken Kvarteret er sket præcist det modsatte. Her stiger andelen af passivt forsørgede, andelen uden for arbejdsmarkedet og andelen uden kompetencegivende uddannelse. Konsekvenserne er fattigdom, begrænsede livsmuligheder og en række fattigdomsrelaterede udfordringer som f.eks. dårligt fysisk og psykisk helbred, misbrugsproblemer og social isolation. Situationen i Ryparken Kvarteret kalder på en helhedsorienteret indsats med målrettede og komplementerende aktiviteter, der kan være med til at bryde den negative udvikling og øge trivslen for kvarterets beboere.

Den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret er bygget op om indsatsområderne: *Udsatte grupper; Børn, unge og familier; samt Sundhed*, der til sammen indeholder en aktivitetsportefølje, som modsvarer de udfordringer, der præger kvarteret og dets beboere. Det er vigtigt at understrege, at netop kombinationen af aktiviteterne og det at de komplementerer hinanden, er centralt i helhedsplanen, og skal sikre synergi og helhedsorientering i det boligsociale arbejde. Endelig er det også helt afgørende, at langt størstedelen af aktiviteterne i den boligsociale helhedsplan gennemføres i tæt samarbejde med forskellige kommunale aktører, og dermed støtter op om den kommunale kernerdrift rettet mod udsatte og sårbare borgere.

Den røde tråd i indsatsområdet *Udsatte grupper* er en målrettet og opsøgende indsats over for kvarterets mest udsatte og sårbare beboere. Aktiviteterne har fokus på at øge beboernes tryghed og trivsel, og gennemføres først og fremmest sammen med Socialforvaltningen. Der skal bl.a. arbejdes med forskellige indsatser, som forebygger og reducerer udsættelser, beboerrådgivning og initiativer, der skal være med til at bryde ensomhed og social isolation.

Indsatsområdet *Børn, unge og familier* har som omdrejningspunkt at bidrage til at bryde negativ social arv og styrke livsmulighederne for især børn og unge. Aktiviteter som Bydelsmødre, FamilieAktivisterne og Åbent hus ved Sundhedsplejen er med til at styrke forældreansvaret, mens udviklingsprojektet *Hvad skal jeg være* har fokus på unges uddannelsesvalg. Aktiviteterne i dette indsatsområde gennemføres først og fremmest i samarbejde med Børne- og Ungdomsforvaltningen.

Sundhed som indsatsområde fokuserer på at bidrage til at mindske den sociale ulighed, der betyder at lavtuddannede og passivt forsørgede har en kortere levetid, færre gode leveår og oftere har kroniske lidelser. Aktiviteterne med både individuelle og gruppebaserede sundhedsforløb er tilpasset de aktuelle udfordringer og beboernes ønsker og behov. Beboercafé har fokus på trivsel, netværk og fællesskab, men har også konkret fagligt indhold i form af temaaftner med oplæg om sundhed, livsstil og mental trivsel. Aktiviteterne gennemføres i tæt samarbejde med sundhedskonsulenter fra Forebyggelsescenter Østerbro.

3. Baggrund

Ryparken Kvarteret er først og fremmest et sted man bor - et kvarter præget af grøn og fredfyldt forstadsidyl kombineret med, den for det ydre København så karakteristiske, mangel på bymæssige kvaliteter, så som gadeliv, offentlig transport, mødesteder og kulturelle aktiviteter. Hovedparten af boligerne i kvarteret er almene og ejes af fsb, men flere af kvarterets karakteristiske stokbebyggelser fra 1930'erne består også af andelslejligheder. Derudover rummer området mindre virksomheder, enkelte butikker, daginstitutioner og forskellige sportsfaciliteter. Ryparken Kvarteret har gennem de senere år oplevet en negativ social udvikling, og derfor ønsker fsb, at iværksætte en større boligsocial helhedsplan i området, der skal omfatte de tre fsb-afdelinger Lundevænget, Rymarksvænget og Ryparken II.

Siden 2012 har fsb drevet en boligsocial helhedsplan (*Liv i Lundevænget*) i afdelingen Lundevænget¹. Helhedsplanen udløber med udgangen af 2015 og havde oprindeligt fokus på beboerinddragelse ift. den kommende fremtidssikring og fysiske helhedsplan i afdelingen, der forventes igangsat i starten af 2017. I perioden fra 2009 til 2012 oplevede Lundevænget en negativ socioøkonomisk udvikling, som betød, at Landbyggefonden pålagde fsb at omskrive den boligsociale helhedsplan således, at beboerprocessen blev kombineret med mere traditionelle boligsociale tiltag som familiekurser for udsatte familier, en udvidelse af beboerrådgiverfunktionen ift. udsatte beboere, netværksarrangementer og temamøder om fysisk og mental sundhed, børneopdragelse og alkoholmisbrug.

En kommende boligsocial helhedsplan skal ud over Lundevænget også omfatte afdelingerne Rymarksvænget og Ryparken II. Primært fordi hele området oplever en negativ socioøkonomisk udvikling, mens det modsatte er tilfældet for København som helhed. Sekundært fordi Ryparken Kvarteret har en lokal identitet som et samlet boligområde, der gør det meningsgivende at tænke på tværs af afdelingerne i en samlet helhedsplan.

Problemkompleks

Problemkomplekset i Ryparken Kvarteret er anderledes, end det man typisk ser i Københavns udsatte boligområder. Det er nemlig ikke utryghed, børn og unge der hænger ud, mislykket integration eller kriminelle grupperinger, der præger området. I stedet er der tale om "klassisk" social armød, hvor mennesker med begrænsede livsmuligheder, misbrug, dårligt fysisk og psykisk helbred og begrænsede netværk er permanent parkerede uden for samfundet og på kanten af København.

Statistisk set adskiller Ryparken Kvarteret sig fra gennemsnittet i Københavns Kommune ved bl.a. at have et markant lavere uddannelsesniveau, et lavere indkomstniveau, en højere andel passivt forsørgede og en højere andel førtidspensionister. Særligt gruppen af 30-64 årige rummer mange socialt udsatte og sårbare beboere, og det er i denne gruppe, at afvigelserne ift. resten af København er mest iøjnefaldende. En væsentlig pointe er, at mens resten af København er inde i en positiv udvikling, hvad angår fx uddannelses- og indkomstniveau, er det modsatte tilfældet i Ryparken Kvarteret. I praksis betyder det, at afstanden til resten af byen øges og yderligere stigmatisering af kvarteret ligger lige for. Hvis Københavns Kommunes målsætning om *En by i balance*, skal nås, er det vigtigt, at der sættes helhedsorienteret ind i Ryparken Kvarteret.

¹ Midlerne til den igangværende Boligsociale helhedsplan er fra 2006-10 puljen, men helhedsplanen blev af forskellige årsager først sat i gang i sensommeren 2012

De omfattende og alvorlige sociale udfordringer i kvarteret dokumenteres også i den beboerrådgivningsindsats, som *Liv i Lundevænget* har gennemført siden oktober 2012. Den sociale armød i Lundevænget er mere omfattende end først antaget, og det vurderes, at behovet for beboerrådgivning klart overstiger det, som helhedsplanen kan imødekomme. Dokumentation viser bl.a., at der frem til udgangen af 2014 har været gennemført 199 rådgivninger med i alt 271 sager. Størstedelen af dem der har modtaget rådgivning, er på overførselsindkomst og de fleste rådgivninger omhandler økonomi, fysisk og psykisk sygdom, trivsel, botekniske udfordringer og naboskab. Endelig er det også typisk, at en rådgivning viser sig at indeholde flere forskellige "sager" f.eks. en kombination af udfordringer omkring økonomi, psykisk sygdom og ensomhed.

fsb gennemførte i 2014 en screening af alle samtlige afdelinger i organisationen. Screeningen bestod bl.a. af telefoninterviews med alle driftsledere om afdelingernes udfordringer med socialt udsatte og psykisk sårbare beboere. Screeningen viste, at halvdelen af alle fsb-afdelingerne (herunder de tre afdelinger i Ryparken Kvarteret) regelmæssigt har udfordringer omkring socialt udsatte beboere, og at hver tredje afdeling har udfordringer med psykisk syge beboere (herunder Lundevænget og Rymarksvænget). Udfordringerne handler ofte om beboere, der er anvist af Københavns Kommune, og som tilsyneladende ikke får den hjælp og støtte, de har brug for. Driftslederne beskriver udfordringerne omkring de psykisk syge beboere som det, der er sværest at have med at gøre. Beboerne kan være hypersensitive, og befinder sig derfor dårligt i etagebyggeri tæt på andre mennesker. De kan også være støjende, udadreagerende og opfarende over for driftsmedarbejderne og de andre beboere. Det er driftsledernes oplevelse, at psykisk syge beboere ofte giver anledning til en hel del klager – både fra de psykisk syge selv, men også fra de øvrige beboere i afdelingen. En gennemgang af fsb's klagestatistik for 2014 viser, at to ud af tre beboerklager kommer fra de afdelinger, hvor der også er udfordringer med psykisk syge beboere. For Ryparken Kvarteret gælder det, at der i 2014 var i alt 66 nye naboklager, hovedparten (28) var fra Lundevænget, mens der i Rymarksvænget var 22 og 16 i Ryparken II. Dertil kommer en mindre række endnu ikke afsluttede nabosager.

Også for fsb's ejendomsdrift i Ryparken Kvarteret er den dårlige trivsel blandt en del af områdets beboere en del af hverdagen. Det kommer, ud over klagesagerne, bl.a. til udtryk gennem en del nabokonflikter, udfordringer omkring skimmelsvamp og utøj i boligerne, fagedudsættelser og tab ved fraflytninger. Særligt udfordringer omkring psykisk syge beboere er tidskrævende og vanskelige at håndtere for driftspersonalet.

Det er beboerrådgivningens utvetydige vurdering, at trivslen i boligområdet er for nedadgående, og at udfordringer omkring fattigdom og manglende livsmuligheder præger dagligdagen for mange af kvarterets beboere. Det vurderes ligeledes, at der er risiko for, at fattigdom og sociale udfordringer nedarves i familier med børn, hvis livsmuligheder også begrænses. Både Københavns Kommunes Socialforvaltning og Sundheds- og Omsorgsforvaltning, nikker genkendende til de omfattende problemer med trivsel, fattigdom og manglende livsmuligheder i området og tilføjer, at kvarteret har brug for øget opmærksomhed og målrettede indsatser. F.eks. oplyser Socialforvaltningen, at 4,4 % af de 0-17 årige i kvarteret har en børnesag² mod 2,3 % i hele byen.

² Jf. servicelovens §52 eller §52a

Perspektiver i det boligsociale arbejde

Det problemkompleks, der er skitseret ovenfor, lægger op til en indsats, der fokuserer på de mest udsatte beboere i kvarteret. Det er en blandet gruppe, der som beskrevet er karakteriseret ved lavt uddannelsesniveau, ledighed, social isolation og social ulighed i sundhed. For mange beboeres vedkommende er der tale om en kombination af sociale og sundhedsmæssige udfordringer, der har stået på gennem mange år, og som ikke lader sig afhjælpe fra den ene dag til den anden. Derfor skal helhedsplanen fokuseres omkring indsatser og aktiviteter, som kan imødekomme de meget komplekse udfordringer, dels ved at medvirke til styrke beboernes handlemuligheder ift. egen livssituation og dels ved at bidrage til at bryde negativ social arv.

Helhedsplanens fokus på socialt udsatte beboere forudsætter et tæt samarbejde med især Københavns Kommune, men også med NGO'er og andre lokale aktører. Her skal helhedsplanen fokusere på at bygge bro til kommunale instanser, dels så beboerne kan få den hjælp og støtte, de har brug for og krav på og dels på at tiltrække andre aktører og NGO'er, så der kan komme flere relevante tilbud og aktiviteter til området. De første tre års boligsociale arbejde med helhedsplanen *Liv i Lundevænget* har blotlagt, at Ryparken Kvarteret på mange måder har været lidt "overset" af Københavns Kommune. I forbindelse med helhedsplansarbejdet har flere kommunale aktører derfor også tilkendegivet, at de ønsker en stærkere kommunal indsats i kvarteret.

Erfaringerne fra både *Liv i Lundevænget* og fsb's andre boligsociale helhedsplaner viser, at en helhedsorienteret indsats i form af en boligsocial helhedsplan kan være netop den indsats, der skal til for at øge den kommunale opmærksomhed og tilstedeværelse i et boligområde. Det samme gælder i forhold til foreninger og frivillige aktører, som vil have lettere spil ift. til at engagere og aktivere beboere, hvis de har en samarbejdspartner lokalt. Et solidt samarbejde med både kommune og frivillige organisationer er udgangspunktet for et holdbart løft af kvarteret, lige som at samarbejdet åbner muligheder for synergi i mellem samarbejdspartnerne og forankring af bæredygtige initiativer og aktiviteter.

Sideløbende med en ny boligsocial helhedsplan i kvarteret er flere andre udviklingsinitiativer i gang i området. Først og fremmest den kommende fremtidssikring af Lundevænget, som er den største afdeling i helhedsplanen, etableringen af den nye Nordhavnsvej og byudviklingen i Nordhavnskvarteret. Sammen med en boligsocial helhedsplan vil kvarteret få et tiltrængt socialt og fysisk løft, og netop kombinationen af flere sammenfaldende indsatser, fysiske såvel som sociale, kan vende den negative sociale udvikling i kvarteret er inde i. Den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret vil i videst muligt omfang indgå i relevante samarbejder ift. de fysiske indsatser, som kvarteret står i og overfor. Hvordan dette konkret skal prioriteres og foregå, vil blive taget op igen, når det bliver aktuelt. Erfaringerne fra den igangværende helhedsplan viser, at *Liv i Lundevænget* har haft god succes med at engagere beboerne ift. den kommende fysiske helhedsplan.

Sociodemografisk profil af Ryparken Kvarteret

Den sociale armod, fattigdom og mangel på livsmuligheder, som kort er beskrevet ovenfor, bunder i flere sammenfaldende forhold, der beskrives i det følgende, dels med udgangspunkt i boligstatistiske nøgletal fra Danmarks Statistik og dels med udgangspunkt i kommunale data/tilkendegivelser og data fra fsb's udlejning. Til sammen fremkommer et billede af et boligområde, som på flere områder skiller sig negativt ud fra det københavnske gennemsnit, og som på trods af at det ikke gør meget væsen af sig, eller kendes fra negativ

presseomtale, har brug for en helhedsorienteret boligsocial indsats, hvis beboernes trivsel og livsmuligheder skal styrkes.

Boliger og beboere

I alt bor der 1940 mennesker fordelt på 1072 lejemål i fsb's tre afdelinger i Ryparken Kvarteret. Siden 2010 er der blevet 152 flere beboere i afdelingerne, og der er sket en stigning i antallet af beboere i alle aldersgrupper bortset fra 65+ årige. 62 % af boligerne i de tre afdelinger er 1- eller 2-værelses lejligheder. De små boliger er først og fremmest koncentreret i Lundevænget, hvor der er 84 % 2-værelses lejligheder og i Rymarksvænget, som har 58 % 1- og 2-værelses lejligheder. Lejlighedssammensætningen i Ryparken II er mere differentieret med en overvægt af 3- og 4-værelses lejligheder.

Fraflytningsprocenten i kvarteret er 10 %, hvilket er gennemsnitligt for fsb's afdelinger. I gennemsnit har der i perioden 2010-14 være 10 fodedudsættelser årligt i de tre afdelinger. Både i 2013 og i 2014 var der otte fodedudsættelser i Ryparken Kvarteret, hovedparten af fodedudsættelserne skete i Rymarksvænget og Lundevænget. Ryparken II har næsten ingen udsættelser, mens Lundevænget og Rymarksvænget har stort set lige mange. Antallet af varslede udsættelser var dog noget højere. I alt blev der i 2014 varslet 75 udsættelser i Ryparken Kvarteret, de fire var i Ryparken II, mens de øvrige 71 fordelte sig ligeligt mellem Lundevænget og Rymarksvænget. Alene i 2014 var den boligsociale helhedsplan, *Liv i Lundevænget*, i samarbejde med fsb's restanceservice og Socialforvaltningen, med til at afværge fem udsættelser i Lundevænget.

I forhold til tab ved fraflytning, er der også store forskelle de tre afdelinger imellem, og de store tab ved fraflytning skal findes i hhv. Lundevænget og Rymarksvænget.

Tabel 1 Tab ved fraflytning 2012-14 i 1000 kr.

Afdeling	2012	2013	2014
Lundevænget	545	420	629
Rymarksvænget	349	489	252
Ryparken II	131	182	34 ³

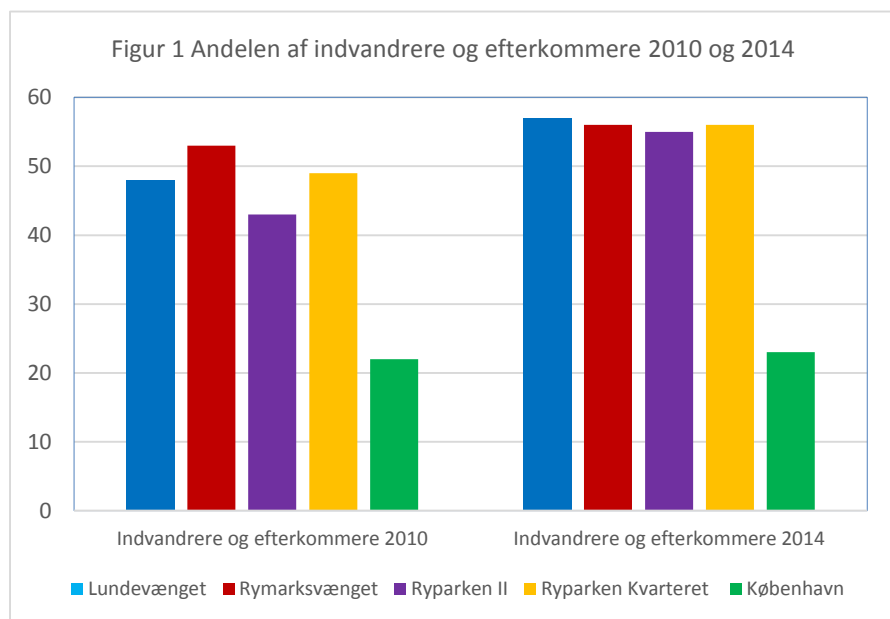
De to store afdelinger i kvarteret hhv. Rymarksvænget og Lundevænget omfatter langt hovedparten af lejemålene (908), og har nogenlunde samme sociodemografiske profil. Derimod skiller Ryparken II med sine 164 lejemål sig lidt ud fra de to andre afdelinger både ved sin størrelse og ved sociodemografisk at placere sig lidt tættere på det københavnske gennemsnit.

Den aldersmæssige sammensætning i kvarteret afviger ikke markant fra Københavns Kommune som helhed dog med to undtagelser. For det første er andelen af 35 til 64 årige højere end i resten af byen, idet 36 % af københavnere falder inden for denne aldersgruppe, mens det samme er tilfældet for 43 % af beboerne i Ryparken Kvarteret. For det andet er andelen af unge mellem 16 og 29 år 10 procentpoint lavere i Ryparken

³ At der så lavt tab på kontoen kan skyldes, at der er indgået tidligere tabsførte midler, med andre ord at en skyldner er fundet, som har afdraget sin gæld.

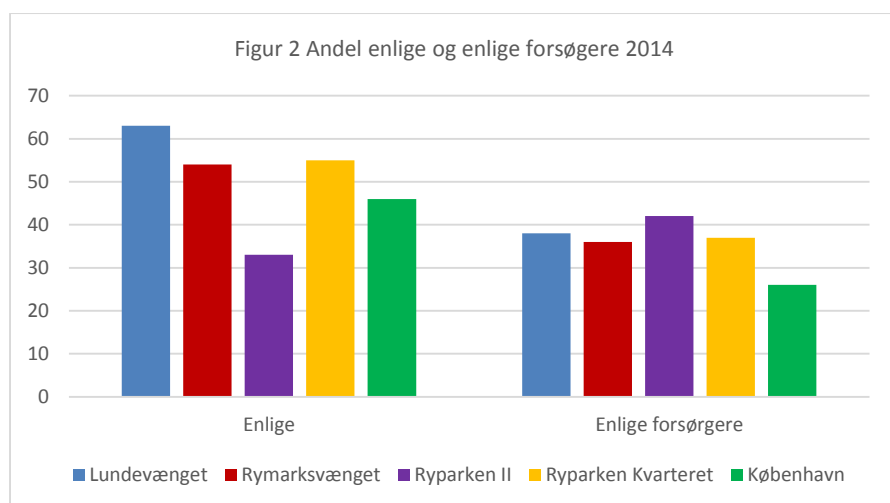
Kvarteret end i resten af byen. Det skal dog tilføjes at andelen af unge er stigende i kvarteret. De demografiske forskelle ift. resten af byen, der beskrives i det efterfølgende er generelt mest udtalte i Lundevænget og Rymarksvænget og lidt mindre udtalt i Ryparken II.

Som det fremgår af figur 1 har Ryparken Kvarteret en betydeligt højere andel af indvandrere og efterkommere end København samlet betragtet. Og mens andelen af indvandrere og efterkommere er steget fra 49 % til 56 % i Ryparken Kvarteret fra 2010 til 2014, er andelen stort set uforandret i København som helhed.

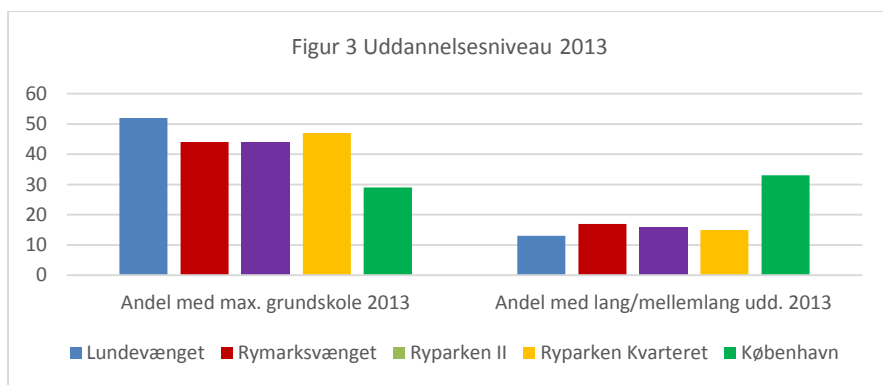
Andelen af enlige og enlige forsørgere i Ryparken Kvarteret er højere end gennemsnittet for Københavns Kommune. Som det fremgår af figur 2 lever 55 % af beboerne alene, mens det samme gælder for 46 % af københavnernes. Andelen af enlige forsørgere ligger på 37 % mens den i resten af byen ligger på 26 %. Særligt Lundevænget og Rymarksvænget har mange enlige beboere blandt andet fordi, der er mange små boliger og relativt billige boliger i de to afdelinger. Erfaringerne fra beboerrådgivningen understøttes af Socialforvaltningens voksenhed, som har erfaret, at mange af de borgere, der bor i området, er stille eksistenser, som ikke gør noget stort væsen af sig, men som ofte lever under meget kummerlige forhold. Socialforvaltningen oplever derfor, at mange borgere i området har brug for indsatser, der brobygger ind til de kommunale systemer således, at beboerne kan få den hjælp, de har krav på. Ift. udsatte familier oplyser Socialforvaltningen tillige, at 4,4 % af de 0-17 årige i kvarteret har en børnesag⁴ mod 2,3 % i hele byen.

⁴ Jf. servicelovens §52 eller §52a

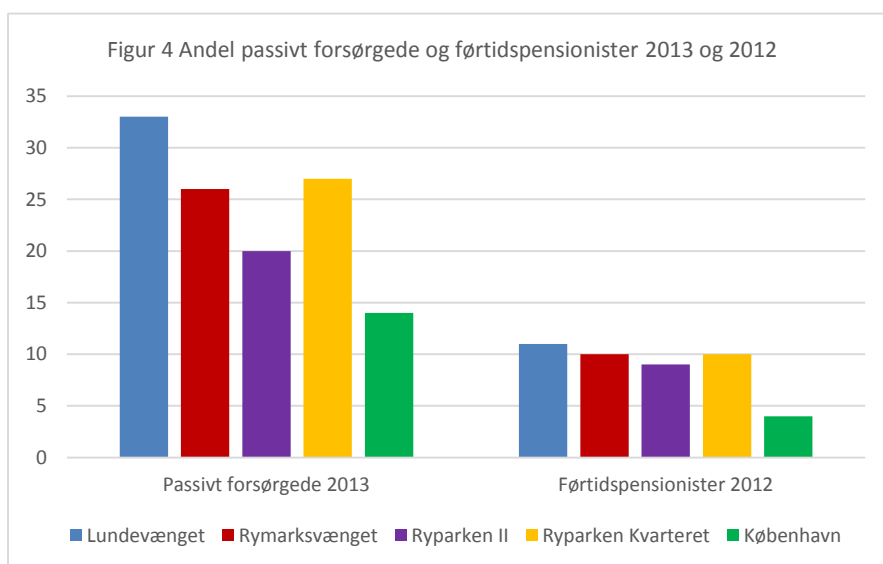
Uddannelse, passivt forsørgede og indkomst

Et af de parametre, hvor Ryparken Kvarteret for alvor skiller sig ud fra resten af København, er det iøjnefaldende lave uddannelsesniveau i kvarteret. Knap halvdelen (47 %) af områdets beboere har ingen anden uddannelsesmæssig baggrund end grundskolen. For Lundevejens vedkommende gælder dette 52 % af beboerne mod 29 % i Københavns Kommune. Samtidig er andelen af beboere med en lang/mellemlang uddannelse betydelig lavere i Ryparken Kvarteret sammenlignet med resten af byen hhv. 15 % og 33 % (fig.3). Det lave uddannelsesniveau i kvarteret går igen i alle aldersgrupper og i alle tre afdelinger, men er mest udtalt i gruppen af 30-64 årige og særlig udtalt i Lundevej. Mens 13 % af københavnere mellem 30 og 64 år kun har en grundskoleuddannelse, er det samme tilfældet for 29 % samme aldersgruppe i Lundevej og for 22 % i Rymarksvænget. Også blandt de unge mellem 16 og 29 år er andelen, der kun har en grundskoleuddannelse, højere end i resten af byen. I 2013 havde 11 % af de 16-29 årige københavnere kun en grundskoleuddannelse, mens det samme var tilfældet for 14 % i samme aldersgruppe i Ryparken Kvarteret. Yderligere er der i Ryparken kvarteret sket en stigning i andelen af uuddannede unge på 4 procentpoint fra 2009-13, mens andelen af uuddannede unge i resten af byen var uforandret i samme periode. Ifølge data fra Københavns Kommune er der pt. 264 unge mellem 15 og 24 år i kvarteret, af disse er 13,5 % hverken under uddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet (unge, der arbejder under 18 timer om ugen, er medregnet). Det sammenlignelige tal for København som helhed er 11,5 %. Forskellen er ikke stor, men ser vi specifikt på de 15-17 årige, er gruppen på 25 % i de afdelinger helhedsplanen vil dække, mens tallet for Københavns Kommune er helt nede på 10 %. Det vil sige, at i forhold til København som helhed indgår mere end dobbelt så mange af de unge i alderen 15-17 år i fsb's tre afdelinger Ryparken i denne gruppe (Tal fra UU Københavns registreringssystem 11/9-2015).

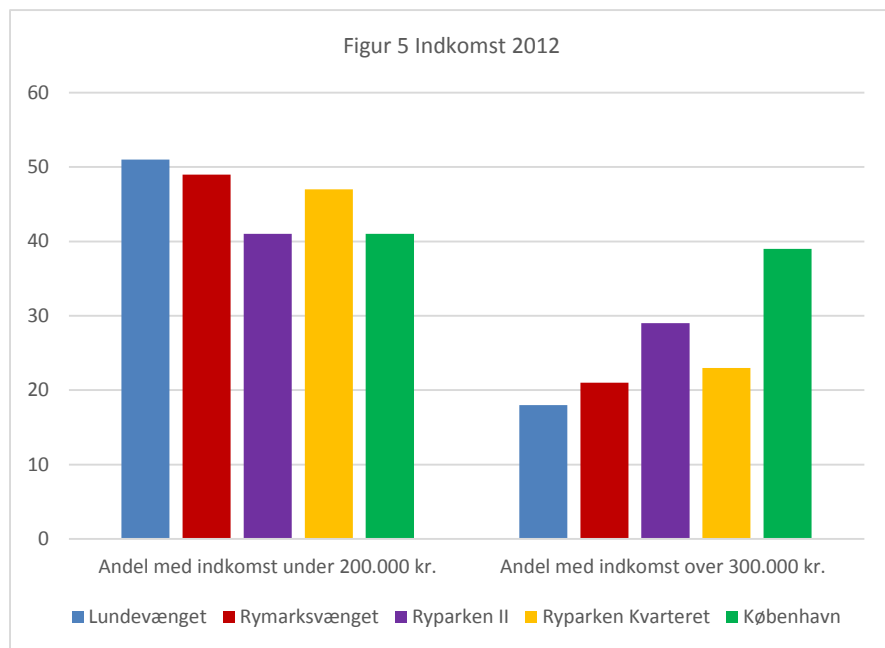
Data fra Danmarks Statistik

Andelen af passivt forsørgede beboere i Ryparken Kvarteret er høj, og som det fremgår af fig. 4, dobbelt så høj som i resten af byen. 27 % af de 16-64 årige i boligområdet lever af passiv forsørgelse, det sammen gælder for 14 % af københavnernes. Andelen af førtidspensionister er mere end tre gange så høj i Ryparken Kvarteret som i resten af byen nemlig 14 % mod 4 % i København.

De regionale sundhedsprofiler viser, at de største sundhedsmæssige udfordringer ses hos lavtuddannede, ledige og borgere på overførselsindkomst. Sundhedsmæssige udfordringer betyder, at der er en større frekvens af de borgere, der ryger og har sværere ved at stoppe med at ryge, selvom de ønsker det. De dyrker ikke daglig motion og bruger heller ikke cykel som transportmiddel, lige som de har sværere ved at komme i gang med at finde et sundhedstilbud, der passer til dem både økonomisk og fysisk. De angiver ligeledes, at de er mere uønsket alene end andre, og samtidig vurderer de også deres helbred dårligere end borgere, der har en lang uddannelse. Da mange beboere i Ryparken Kvarteret netop er lavtuddannede og/eller lever af overførselsindkomster, er social ulighed i sundhed en væsentlig udfordring i kvarteret. De primære konsekvenser af social ulighed i sundhed er færre gode leveår, øget risiko for kroniske lidelser og tidlig død.

At mange beboere i kvarteret er lavtuddannede og/eller på overførselsindkomster afspejles også i indkomstniveauet, som er lavere end gennemsnittet i København. I Ryparken Kvarteret tjener næsten halvdelen (47 %) af beboerne under 200.000 kr. årligt, det tilsvarende tal for resten af byen er 41 %. Samtidig er andelen med højere indkomster også markant lavere i Ryparken Kvarteret end i resten af byen, for mens 39 % af københavnernes tjener over 300.000 kr. gælder det samme kun for 23 % af Ryparken Kvarterets beboere. Og mens der i København i perioden fra 2008-12 er sket en stigning i andelen, der tjener mere end 300.000 kr. årligt med 3 procentpoint, er andelen der tjener mere end 300.000 kr. i Ryparken uforandret. Endvidere er andelen der tjener under 100.000 kr. i Ryparken steget.

4. Vision

Den boligsociale helhedsplan i Ryparken Kvarteret skal medvirke til at bryde social isolation og negativ social arv. Helhedsplanen skal ligeledes styrke kvarteret som et godt sted at bo med fællesskaber og trivsel for den enkelte.

5. Hovedformål

Det overordnede sigte med den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret kan sammenfattes til følgende hovedformål og succeskriterier:

Mål

- at styrke naboskabet og Ryparken Kvarteret som et godt sted at bo
- at styrke udsatte enlige og familier
- at reducere ensomhed og social isolation
- at reducere antallet af udsættelser
- at reducere tab ved fraflytning
- at højne unges tilknytning til uddannelsessystemet
- at styrke sundhed og trivsel
- at skærpe kommunens fokus på og engagement i boligområdet

Succeskriterier

- at antallet af beboere, der deltager i lokale aktiviteter/netværk stiger med 15 procentpoint årligt
- at øge tilfredsheden med naboskabet med 20 % fra 2016-2019⁵
- at flere udsættelser afværges, således at det årlige antal faktiske udsættelser fra 2016-2019 falder gradvist ift. 2014-niveau, og i slutning af projektperioden er antal udsættelser reduceret med 50% ift. 2014-niveau⁶
- at det årlige tab ved fraflytninger falder gradvist fra 2016-2019 ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau, og i slutning af projektperioden er tab ved fraflytning reduceret med mindst 20 % ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau⁷
- at andelen af unge 15-17 årige, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet, nærmer sig niveauet i København som helhed (måles igen i slutning af projektperioden)⁸
- at andelen af de 18-24 årige i boligområdet, der har gennemført ungdomsuddannelse, nærmer sig København-niveauet (måles igen i slutning af projektperioden)⁹

⁵ Succeskriteriet justeres eventuelt, når nulpunktsmålingen er foretaget, afhængigt af hvad udgangsmålingen i Naboskabsundersøgelsen viser.

⁶ I 2014 var der 8 udsættelser i Ryparken Kvarteret (Data fra fsb)

⁷ Tab ved fraflytning i de tre afdelinger: 2012: 1.025.000 kr. – 2013: 1.091.000 kr. – 2014: 915.000 kr. (Data fra fsb)

⁸ 25 % af de unge 15-17-årige i Ryparken er ikke i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet. For Københavns Kommune som helhed er tallet 10 % af de unge i aldersgruppen (Data fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, september 2015)

⁹ 59,8 % af de unge 18-24-årige i Ryparken har gennemført en ungdomsuddannelse. For Københavns Kommune som helhed er tallet 70,4 % (Data fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, september 2015)

- at 80 % af de unge, der har deltaget i en uddannelsesrettet aktivitet, kommer i gang med en forberedende aktivitet¹⁰ og/eller en ungdomsuddannelse jf. pligtbekendtgørelsen
- at i alt 6 unge kommer i gang med læreplads (ifm. fysiske helhedsplaner) i projektperioden
- at beboere der deltager i strukturerede forløb omkring sundhed, familieliv, uddannelsesvalg m.m. får øget deres viden og styrket deres handlemuligheder
- at øge andelen af beboere med positivt selv vurderet helbred med 20 % fra 2016-19¹¹
- at fire lokale aktører, kommunale samarbejdspartnere eller NGO'er etablerer nye aktiviteter og tilbud i kvarteret

Målemetoder

- Registrering af antallet af beboere, der deltager i lokale aktiviteter/netværk (logbog)
- Dokumentation af nye aktiviteter/tiltag etableret/drevet af anden aktør
- Før og eftermålinger blandt deltagere i strukturerede forløb (progression/forandring)
- Naboskabsundersøgelse (2016 og 2019)
- Data fra fsb
- Data fra Københavns Kommune

¹⁰ En forberedende aktivitet er bl.a., at den unge er i gang med en proces i regi af UUvejledningen, at den unge er i gang med praktik, undervisning, "udredning" eller misbrugsbehandling.

¹¹ Succeskriteriet justeres eventuelt, når nulpunktsmålingen er foretaget, afhængigt af hvad udgangsmålingen i Naboskabsundersøgelsen viser.

6. Indsatserne

For at kunne indfri visionen om at den boligsociale helhedsplan skal være med til at bryde social isolation og negativ social arv, samt styrke Ryparken Kvarteret som et godt sted at bo, skal der arbejdes med indsatsområderne *Udsatte grupper*, *Børn, unge og familier* og *Sundhed*. Ved at kombinere aktiviteter inden for de tre indsatsområder har helhedsplanen en projektportefølje, der samlet set leder op til de overordnede mål, der er formuleret i forlængelse af visionen.

Indsatsområdet *Udsatte grupper* retter sig først og fremmest mod de mest sårbare beboere i kvarteret. Det er beboere med komplekse problemer, der er tæt forbundet med social isolation, lavt uddannelsesniveau, fattigdom og fysisk og psykisk sårbarhed. Mange beboere i denne gruppe har svært ved at begå sig ift. det omgivende samfund, de har svage netværk og får ofte ikke den hjælp, de har brug for og er berettiget til. I det omfang der er tale om udsatte familier, er der overhængende risiko for at børn tynges af negativ social arv. Gennem indsatser der styrker beboernes engagement, handlemuligheder og bo-kompetencer, styrker netværksdannelsen, mindsker social isolation og skærper kommunens engagement i området, skal helhedsplanen bidrage til at beboerne i Ryparken Kvarteret, bliver en integreret del af det omgivende samfund.

Indsatsområdet *Børn, unge og familier* retter sig først og fremmest mod de mange familier i kvarteret, der lever af overførselsindkomst, unge uden ungdomsuddannelse og enlige forsørgere med svage sociale netværk. Med målrettede indsatser til disse målgrupper sigter helhedsplanen på at medvirke til at bryde negativ social arv og styrke fællesskaber og netværk beboerne i mellem. Dette skal ske gennem strukturerede gruppeforløb, der har til formål at styrke forældreansvaret og netværk mellem familier og ved at sætte fokus på unge og deres valg af ungdomsuddannelse. Indsatsområdet bygger bro mellem beboere, lokale aktører og eksisterende kommunale tilbud, så familier og børn/unge får nye muligheder ift. at øve en positiv indflydelse på deres eget liv.

Indsatsområdet *Sundhed* hænger tæt sammen med de to øvrige indsatsområder, og tager udgangspunkt i, at områdets beboere i høj grad lider under den sociale ulighed i sundhed, der kommer af fattigdom og manglende uddannelse. Utallige undersøgelser har påvist, at der er en tæt sammenhæng mellem lavt uddannelsesniveau, færre gode leveår og tidlig død. Indsatsen ift. til sundhed skal ses som en metode, dels til at nå de mest udsatte beboere, men også som et middel til at igangsætte en positiv udvikling for den enkelte, idet netop mangel på sundhed, mental såvel som fysisk, ofte er en barriere ift. til at indgå i samfundslivet.

For alle tre indsatsområder gælder det, at de aktiviteter, der er valgt, skal ses i tæt sammenhæng med hinanden, idet netop synergien mellem aktiviteterne vil optimere udbredelsen og effekten af den enkelte aktivitet. Endelige giver sammenhængen mellem aktiviteterne også den helhedsorienterede indsats ift. de aktuelle udfordringer, der skal kendetegne en boligsocial helhedsplan.

6.1 Udsatte grupper

Ryparken Kvarteret adskiller sig fra resten af Københavns Kommune ved bl.a. at have et markant lavere uddannelsesniveau, et lavere indkomstniveau, en højere andel offentligt forsørgede fuldtidspersoner og en højere andel førtidspensionister. Især gruppen af 30-64 årige rummer mange socialt udsatte og sårbare beboere, hvor ledighed kun er et blandt mange komplekse problemer, der også omfatter fattigdom, misbrug, social isolation, psykiske lidelser osv. Mange af de beboere, der bor i området har ringe eller slet ingen arbejdsidentitet og en del har aldrig haft en længerevarende tilknytning til arbejdsmarkedet.

Ressourcemæssigt er det ikke muligt for en boligsocial helhedsplan at arbejde specifikt med denne gruppe beboeres manglende arbejdsmarkedstilknytning, og slet ikke uden massiv kommunal tilstedeværelse. I stedet skal den boligsociale helhedsplan gennem bl.a. beboerrådgivning bidrage til, at særligt udsatte beboere får den hjælp og støtte fra kommunen, som de har ret til og brug for, at reducere antallet af udsættelser og at medvirke til at mindske social isolation og ensomhed. Det har vist sig i den igangværende helhedsplan, at Nabokonflikter kan fylde meget i opgange med udsatte beboere, derfor vil der i beboerrådgivningen blive arbejdet med sådanne sager gennem rådgivning og evt. mægling. Der er sket et fald i antal naboklager i de tre afdelinger over de seneste år (2014 i alt 49, 2013 i alt 63 og 2012 i alt 82). Hertil skal det siges, at en del af de nabokonflikter, der er i Lundevænget pt., håndteres via beboerrådgivningen under den nuværende boligsociale helhedsplan og de bliver derfor ikke til egentlige naboklager. Indsatsområdet *udsatte grupper* sigter desuden på at øge udsatte beboeres overskud, styrke deres handlemuligheder og give beboerne mere ro på deres tilværelse, da dette kan bidrage til at nogle beboere på den lange bane bliver arbejdsmarkedspare, og måske endda kommer i job. Ved at styrke de mest udsatte beboeres handlemuligheder og tilbyde lokale fællesskaber styrkes trygheden og trivslen både for de udsatte beboere, men også sammenhængskraften i området generelt. Denne tilgang støttes af Socialforvaltningens voksenenhed, som også mener, at der er andre problemstillinger for de fleste af de særligt udsatte beboere, der skal tages hånd om, inden man på sigt kan arbejde med arbejdsmarkedsparetheden.

Områdechef for Voksenenhed har følgende vurdering af Ryparken Kvarteret og behovet for en lokal indsats:

”Voksenenheden har igennem en meget lang årrække haft et ønske om at kunne gøre en større indsats i Ryparken Kvarteret. Det er et område, som ofte bliver overset, dels på grund af dets beliggenhed – det ligger klemmt inde mellem nogle ressourcestærke områder – dels på grund af den fysiske beliggenhed – det er i ydrekanten af kommunen, og derfor ikke et område vi lige kommer forbi med mindre vi har et ærinde. Mange af de borgere, der bor i området, er stille eksistenser, som ikke gør et stort væsen af sig, men de lever ofte under nogle meget kummerlige forhold, og har både ret til og krav på hjælp. Det er vores vurdering, at der bor mange borgere i området, som har brug for hjælp fra det offentlige og har brug for brobygning til systemerne. Vi har samtidig haft en oplevelse af, at vi har været i kontakt med langt færre borgere end det antal, vi burde forvente, ud fra det kendskab og den beskrivelse vi har af området. Derfor var vi i en periode mere synlige i området med positiv effekt. Vi mener, at en boligsocial helhedsplan for området kan bidrage til, at vi i et samspil mellem helhedsplan og kommune kan gøre mere for at gøre os synlige i området, og at vi på den måde kan få kontakt til flere af de mest udsatte borgere.”

Mål for indsatsområdet Udsatte grupper

- at mindske social isolation
- at øge trivslen og den sociale sammenhængskraft
- at udvikle udsatte beboeres bo-kompetencer
- at reducere antal naboklager

- at reducere antallet af udsættelser og herunder forebygge udsættelser specifikt af kommunalt anviste borgere
- at reducere tab ved fraflytning
- at der brobygges til kommunen og beboerne får den hjælp fra kommunen, de er berettiget til
- at flere beboere engagerer sig frivilligt

Succeskriterier for indsatsområdet Udsatte grupper

- at antallet af beboere, der deltager i lokale aktiviteter/netværk stiger med 15 procentpoint årligt
- at antal klager (naboklager) falder gradvist fra 2016-2019, og i slutning af projektperioden er antal klager faldet med 25 % ift. 2014-niveauet
- at halvdelen af de kommunalt anviste beboere i projektperiode indgår i mindst et en-til-en møde, et forløb eller temamøde i regi af *God start i egen bolig* eller anden relevant aktivitet
- at flere udsættelser afværges, således at det årlige antal faktiske udsættelser fra 2016-2019 falder gradvist ift. 2014-niveau, og i slutning af projektperioden er antal udsættelser reduceret med 50% ift. 2014-niveau
- at det årlige tab ved fraflytninger falder gradvist fra 2016-2019 ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau, og i slutning af projektperioden er tab ved fraflytning reduceret med mindst 20% ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau
- at flere udsættelser afværges specifikt blandt boligsocialt anviste beboere, således at det årlige antal faktiske udsættelser fra 2016-2019 falder gradvist ift. 2014-niveau, og i slutning af projektperioden er antal udsættelser blandt boligsocialt anviste beboere reduceret med 60% ift. 2014-niveau ¹²
- at det årlige tab ved fraflytninger specifikt blandt boligsocialt anviste beboere falder gradvist fra 2016-2019 ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau, og i slutning af projektperioden er tab ved fraflytning blandt boligsocialt anviste beboere reduceret med mindst 25% ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau ¹³
- at minimum 75 % af de beboere, der modtager rådgivning, henvises til Københavns Kommune eller anden relevant aktør
- Ved projektperiodens afslutning er der 20 frivillige beboere, der har ressourcer til i samarbejde med hinanden at planlægge og gennemføre aktiviteter i boligafdelingerne og herunder byde nytilflyttere velkommen (*sammenlægning af de frivillige, der nævnes, i aktiviteterne 'Helhedsorienteret tilgang til beboerne' og 'Beboerinitiativer for socialt samvær'*)

Aktiviteter for indsatsområdet Udsatte grupper

- Brobygning og beboerrådgivning
- Helhedsorienteret tilgang til beboerne
- Beboerinitiativer for socialt samvær
- God start i egen bolig

Målemetoder for indsatsområdet Udsatte grupper

- Registrering af antal brobygninger til Københavns Kommune eller anden aktør (logbog)
- Data fra fsb kundeservice vedr. udsættelser og tab ved fraflytninger

¹² Ved årets udgang indhentes fra fsb data som nulpunktsmåling. Det konkrete succeskriterium sættes herud fra.

¹³ Endelig afklaring omkring data udestår, men såfremt der ikke kan skaffes data specifikt på boliganviste, bruger vi det generelle tal for tab ved fraflytninger.

- Data fsb kundeservice vedr. boligsocialt anviste beboere vedr. udsættelser og tab ved fraflytninger
- Registrering af deltagere ved temaarrangementer, interessefællesskaber og relationsskabende begivenheder i og på tværs af afdelingerne (logbøger)
- Dokumentation af udviklingen i antallet af klagesager/nabokonflikter følges af beboerrådgiver og fsb's juridiske afdeling

6.1.1 Beboerrådgivning og brobygning

Beboerrådgivning og brobygning er en kerneaktivitet i den boligsociale helhedsplan i Ryparken Kvarteret. Beboerrådgivningen skal yde hjælp og rådgivning til beboere i vanskelige livssituationer først og fremmest gennem brobygningen til Københavns Kommune og andre relevante aktører. Beboerrådgiveren får kontakt til beboerne via opsøgende arbejde (herunder trykt informationsmateriale, SMS, opringninger, stemme dørklokker etc.), gennem samarbejdet med driftspersonalet, gennem helhedsplanens øvrige aktiviteter og ved at beboerne selv tager kontakt på opfordring fra anden beboere. Beboerne kan altid ringe, smse og maile til beboerrådgiveren, som svarer, når det efterfølgende er muligt i arbejdstiden. Helhedsplanen har ikke specifikke åbningstider, men beboerne opfordres til at ringe på døren, som de kommer forbi, og det passer dem, for at aftale et møde med beboerrådgivning. Det er væsentligt med fleksibiliteten for at møde beboerne, når de er motiveret for at tage fat om de udfordringer, de måtte stå med.

Beboer og beboerrådgiver aftaler tid til en eller flere individuelle samtaler, hvor beboeren får hjælp til at få et overblik over sin situation og rådgives om handlemuligheder og relevante tilbud. Samtalerne foregår i helhedsplanens mødelokale eller i beboerens hjem. Temaerne i beboerrådgivningen er: økonomiske problemer og gæld, boligmæssige udfordringer, psykisk og fysisk sygdom, misbrugsproblemer, ensomhed, ledighed, sundhed, børn- og familieforhold mm. Beboerrådgivning bygger på hjælp-til-selvhelp og brobygning først og fremmest til relevante kommunale instanser. Indeholdt i beboerrådgivningen rummer også aktiviteterne *konflikthåndtering/nabosager* og *forebyggelse af udsættelser*.

I forhold til *konflikthåndtering/nabosager* tilbydes beboerne, afhængig af konfliktens karakter: rådgivning om, hvordan de selv kan håndtere konflikten; beboerrådgiveren kan opsøge den anden part i konflikten; og/eller der formidles kontakt til fsb's konfliktmægler, og beboerrådgiveren faciliterer et konfliktmæglingsmøde.

Forebyggelse af udsættelser udføres i samarbejde med restanceservice i fsb og Københavns Kommune. I forbindelse med at en beboers lejemål ophæves pga. huslejerestance, opsøges beboeren af beboerrådgiveren. Beboeren tilbydes rådgivning i forhold til at få overblik over sin situation og handlemuligheder, og tilbydes hjælp til at kontakte restanceservice i fsb, Københavns Kommune eller andre relevante instanser. Erfaringerne fra *Liv i Lundevænget* viser, at behovet for beboerrådgivning er stort, og at rigtig mange af rådgivningerne omfatter beboere med en bred vifte af komplekse problemstillinger. Derfor fordrer beboerrådgivning også et stort træk på helhedsplanens ressourcer.

Mål for beboerrådgivningen

- at medvirke til at øge trivsel og tryghed for beboerne i Ryparken Kvarteret
- at medvirke til at skabe positive forandringer for beboerne
- at reducere antal naboklager
- at medvirke til at reducere antallet af udsættelser

- at brobygge til Københavns Kommune

Succeskriterier for beboerrådgivningen

- at skabe kontakt til 40 nye beboere (gns pr. år)
- at gennemføre 150 rådgivninger (gns pr. år)
- at rådgivningen skaber positive forandringer for 80 % af de beboere, der modtager rådgivning
- at antal klager (naboklager) falder gradvist fra 2016-2019, og i slutning af projektperioden er antal klager faldet med 25 % ift. 2014-niveauet
- at flere udsættelser afværges, således at det årlige antal faktiske udsættelser fra 2016-2019 falder gradvist ift. 2014-niveau, og i slutning af projektperioden er antal udsættelser reduceret med 50% ift. 2014-niveau
- at minimum 75 % af de beboere, der modtager rådgivning henvises til Københavns Kommune eller anden relevant aktør

Målemetoder for beboerrådgivningen

- Registrering af antal beboere der ydes rådgivning til, antal sager og positive forandringer hos beboerne (logbog)
- Registrering af antal brobygninger til Københavns Kommune eller anden aktør (logbog)
- Data fra fsb's kundeservice vedr. udsættelser og naboklager (årligt)

Målgruppe: Den primære målgruppe er kvarterets udsatte beboere, men i et mere begrænset omfang også beboerne i al almindelighed. Det skønnes, at mindst 1/3 af boerne i kvarteret, svarende til 650 beboere, på den ene eller anden facon kan beskrives som udsatte, hvad enten det drejer sig om fattigdom, psykisk eller somatisk sygdom, ledighed, ensomhed, misbrug eller en kombination af flere faktorer. Målgruppen omfatter i lige høj grad mænd som kvinder og lige mange etniske danskere som etniske minoriteter.

Samarbejdsrelationer: De primære samarbejdspartnere er Københavns Kommunes boligrådgivere, (Socialforvaltningen), Borgerservice (Kultur- og Fritidsforvaltningen), Hjemmeplejen og Forebyggelsescenter Østerbro (Sundheds- og Omsorgsforvaltningen), kundeservice og restanceservice i fsb, fsb's ejedomsdrift, fsb's konfliktmægler, Udbetaling Danmark, osv. (kontrakt med SOF udarbejdet). Ift. særligt udsatte beboere samarbejdes ligeledes med Lundehus Kirken – den lokale folkekirke.

Medarbejderressourcer: Beboerrådgivningen varetages af tre medarbejdere, og der afsættes 32 timer i alt om ugen til beboerrådgivning herunder konflikthåndtering/nabosager og forebyggelse af udsættelser.

Forankring: Forankringen af beboerrådgivningen sker først og fremmest i brobygningen til Københavns Kommune ved, at flere beboere får den hjælp, de er berettiget til.

6.1.2 Helhedsorienteret tilgang til beboerne

En beboer svarer ikke på de gentagne skriftlige henvendelser fra ejendomsdriften om duer på altanen. En ansat i ejendomsdriften skal hjælpe med en vandlås i en lejlighed og bliver i den anledning opmærksom på, at beboeren kan have behov for kontakt til en boligsociale medarbejder. Beboerrådgiveren er i dialog med en beboer, som har dårlig økonomi og finder samtidig ud af, at der er fysiske forhold i lejligheden, som beboeren ikke er opmærksom på, at han kan få hjælp til i driften. Eksemplerne er mange, og det giver rigtig god mening, at den boligsociale helhedsplan arbejder tæt sammen med den lokale ejendomsdrift, ikke mindst af hensyn til beboerne. De fysiske og sociale udfordringer i beboerens liv kan være tæt forbundet, og der kan driftsmedarbejderen og den boligsociale medarbejder hver især og sammen byde kvalificeret ind.

Uden tværgående samarbejde mellem driften og den boligsociale helhedsplan er der beboernære opgaver, som det kan være svære at løfte. Det gælder f.eks. beboere med svære psykiske lidelser og/eller misbrugsproblemer, i sådanne tilfælde er det måske ikke skader boligen og naboers trivsel, som har første prioritet. Der kan det være væsentligt med f.eks. sociale tiltag eller kobling til kommunal instans, før beboeren kan handle på de andre forhold.

Aktiviteten *Helhedsorienteret tilgang til beboerne* tager udgangspunkt i kompleksiteten i de udfordringer, beboerne har. Og aktiviteten starter allerede, når beboerne flytter ind med *Velkomst ved indflytning*.

Velkomst ved indflytning er en opsøgende indsats, der skal være med til at sikre, at nye beboere bliver budt velkommen til området og i samme ombæring introduceres til tilbud og aktiviteter i den boligsociale helhedsplan specifikt og til området mere generelt. Aktiviteten skal således både være med til at engagere og aktivere nye beboere, men også være med til at spotte sårbare tilflyttere og dermed bidrage til en tidlig og forebyggende indsats. *Velkomst ved indflytning* gennemføres primært sammen med driften, når der er indflytningssyn. Erfaringerne fra den igangværende helhedsplan og andre helhedsplaner i fsb er, at *Velkomst ved indflytning* ofte er det første skridt i en tillidsfuld relation mellem sårbare nytilflyttere og de boligsociale medarbejdere, og dermed basis for en tidlig indsats. Under *Velkomst ved indflytning* arbejdes der på at lave et korps af frivillige beboere, der kan vise rundt i hver deres afdeling og introducere nye beboere til vaske- og skraldeøer, lokale muligheder, kvarteret som helhed etc.

Fælles kontortid er beboerens muligheder for under fire øjne at lære den boligsociale helhedsplan at kende gennem en uformel snak, introduktion til beboerrådgivning, helhedsplanens andre tilbud m.m. En gang ugentligt har helhedsplanen kontortid samtidig med ejendomskontoret. Her henviser ejendomsdriften beboerne til helhedsplanen og omvendt, som det giver mening i forhold til den enkelte beboer. For beboere, som ikke kender den eksisterende helhedsplan, er *Fælles kontortid* også en mulig indgang. Flere udsatte beboere har svært ved store forsamlinger og der er *Fælles kontortid* en mere tryk platform. Når helhedsplanen ikke har sammenfaldende kontortid med ejendomskontoret, trækker helhedsplan og ejendomskontor også på hinandens ressourcer med udgangspunkt i beboeren, så vidt det er muligt.

Samarbejds møder mellem den lokale drift og helhedsplanen er platforme, hvor helhedsplanen og driften hhv. inde og ud koordinerer samarbejdet og de fælles indsatser, orienterer gensidigt, vurderer aktuelle behov i afdelingen etc. Møderne ligger ca. med en måneds mellemrum for driftspersonalet på kontoret og to måneders mellemrum for personalet i marken. En hel del af samarbejdet afstemmes i den løbende daglige dialog, hvilket der har været positiv erfaring fra den igangværende helhedsplan.

Helhedsorienteret tilgang til beboerne rummer hermed samlet set følgende underaktiviteter:

- *Velkomst ved indflytning*
- *Fælles kontortid*
- *Samarbejds møder mellem den lokale drift og helhedsplanen*

Temamøder for ejendomsfunktionærer er et tilbud til lokale driftsenheder, som bl.a. er dækket af Beboerprojekt Bispebjerg – en større boligsocial helhedsplan i fsb. Ejendomsdriften i Ryparken Kvarteret bliver også inviteret med til disse arrangementer og Liv i Lundevænget samarbejder med denne helhedsplan om tema-møderne, der behandler boligsociale emner af relevans for ejendomsdriften, som tilgange til psykisk syge beboere og kontakten til kommunen.

Helhedsorienteret tilgang til beboerne indgår i tæt synergi med bl.a.:

- *Beboerrådgivningen* hvor samarbejdet mellem ejendomsdrift og helhedsplan omkring den enkelte beboere ofte vil foregå
- *God start i ny bolig* hvor Socialforvaltningen og helhedsplanens skærpede fokus på kommunalt boliganviste beboere fordrer et tæt samarbejde med ejendomsdriften, hvis der er forhold i lejligheden og lignende, der er barrieren for den gode start
- *Beboercafé* hvor driftslederne deltager tre gange årligt til uformel dialog med beboerne. Ved Beboercaf en er der også fokus på temaer som bo-tekniske forhold og andre problemstillinger fra afdelingerne. Til eksempel *Hvad kan jeg gøre, hvis min nabo og jeg er gået skævt af hinanden? Hvad kan du gøre for et godt indeklima i din lejlighed? Håndtering af skrald. Hvordan kan jeg undgå skadedyr og hvad g r jeg, hvis skaden er sket? Og Hvad g r jeg i tilfælde af indbrud?*

Mål for Helhedsorienteret tilgang til beboerne

- at øge trivslen i boligområdet
- at styrke beboernes bo-kompetencer
- at beboerne kender og bruger nærområdets faciliteter
- at fastholde og styrke samarbejdet mellem driften og den boligsociale helhedsplan

Succeskriterier for Helhedsorienteret tilgang til beboerne

- at byde velkommen til 70 % af nytilflytterne (gns pr.  r)
- at nytilflyttere i stigende grad henvender sig til den boligsociale helhedsplan

Målemetoder for Helhedsorienteret tilgang til beboerne

- registrering af antal velkomstbes g (logbog)
- registrering af antal nye beboere, der efterfølgende henvender sig i beboerrådgivningen

Målgruppen: *Velkomst ved indflytning* er for alle nye beboere dækket af helhedsplanen. Den samlede årlige målgruppe i forbindelse med *Velkomst ved indflytning* estimeres til lidt over 100 beboere¹⁴. *Helhedsorienteret tilgang til beboerne* som helhed har mere specifikt fokus på udsatte beboere og herunder beboere, som har behov for styrkede bo-kompetencer. Denne gruppe vurderes til at samlet set at være ca. 650 af beboerne.

Samarbejdsrelationer: fsb's ejendomsdrift og Socialforvaltningens Voksenenhed og Borgercenter Børn og unge.

Medarbejderressourcer: *Helhedsorienteret tilgang til beboerne* gennemføres primært af beboerrådgiver sammen med driftspersonalet. Der afsættes seks timer pr. uge til indsatsen.

Forankring: Da aktiviteten sker i samarbejde med ejendomsdriften, søges elementer af aktiviteten forankret her. *Velkomst ved indflytning* har også et mere socialt og alment formål, nemlig at nye beboere skal føle sig velkomne, og denne del af indsatsen kan muligvis forankres i afdelingsbestyrelserne eller blandt frivillige beboere.

6.1.3 Beboerinitiativer for socialt samvær

Erfaringerne fra den igangværende boligsociale helhedsplan Liv i Lundevænget, og dialog med afdelingsbestyrelserne i Rymarksvænget og Ryparken II, viser, at mange beboere i området lider under ensomhed og har svage sociale netværk, samt at mange efterlyser godt naboskab, fællesskaber og aktiviteter i boligområdet. Samtidig er der også en del udfordringer omkring naboklager og støjkonflikter. Erfaringer viser, at når beboernes kendskab til og fællesskaber med hinanden styrkes, så øges trivslen, mens konflikter og social isolation mindskes. Derfor skal den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret medvirke til at understøtte beboerdrivne aktiviteter og fællesskaber.

Beboerinitiativer til socialt samvær sigter på, at det er beboernes ønsker om aktiviteter og fællesskaber, der skal sættes i spil, og at det er beboerne selv, der skal stå for at gennemføre aktiviteter og vedligeholde fællesskaber. Helhedsplanens rolle bliver derfor, at facilitere at beboerne mødes, og at deres idéer sættes i spil.

Det handler om at gøre det enkelt, konkret og let for og med de beboere, der vil sætte noget i gang. Under den nuværende helhedsplan arbejdes med en helt enkelt formular, som hjælper til at komme hele vejen rundt om relevante overvejelser i processen fra idé til realisering. Overvejelser som: Hvad, hvornår, hvem, hvor mange, pris, tilmelding, kontakt, evt. transport etc. Det giver en struktur, som er overskuelig.

Yderligere er det også helhedsplanens rolle at motivere flere beboere til at indgå i aktiviteter og fællesskaber og understøtte beboerne i at gøre deres initiativer og aktiviteter bæredygtige. I det omfang, det er relevant, assisterer helhedsplanen med brobygning til lokale aktører og/eller foreninger.

¹⁴ I 2014 var der 101 nyttilflyttere i de tre afdelinger og året forinden var der 130. Fordelingen var således i 2014: Lundevænget: 44 – Rymarksvænget: 42 – Ryparken II: 15. I 2013 var fordelingen: Lundevænget: 61 – Rymarksvænget: 53 – Ryparken II: 16

Beboerne kan bl.a. støttes i realisering af deres idéer ved:

- Støtte til idéudvikling og planlægning
- Erfaringer og gode råd
- Hjælp til at lave opslag og printe
- Mulighed for at låne mødelokale
- Hjælp til kontakt til målgruppen for aktiviteten
- Mulighed for lån af beboertelefon hvis aktiviteten er med tilmelding
- Gennemsyn af puljeansøgning

Helhedsplanen støtter kun beboerinitiativer, som er karakteriseret ved:

- at der er aktive beboere, som ønsker at være med til at realisere idéen
- at idéen er ressourcemæssigt realiserbar
- at idéen kan bakke op om netværk og kontakt beboerne imellem
- at selve aktiviteten formidles ud til hele den givne boligafdeling eller til alle tre afdelinger

Helhedsplanen prioriterer flest ressourcer til beboerinitiativer, som er karakteriseret ved:

- at idéen henvender sig til beboergrupper, som Liv i Lundevænget i begrænset grad har kontakt til/ laver aktiviteter med/ for
- at der er forankringspotentiale i idéen, så beboere eller andre har mulighed for at videreføre aktiviteten efter helhedsplanen

Beboerinitiativerne vil også kunne modtage et mindre økonomisk bidrag.

Mål med beboerinitiativer for socialt samvær

- at øge trivslen for beboerne i Ryparken Kvarteret
- at reducere ensomhed og isolation blandt beboerne
- at flere beboere engagerer sig frivilligt

Succeskriterier for beboerinitiativer for socialt samvær

- at der gennemføres i alt 10 arrangementer (gns pr. år)
- at antallet af beboere der deltager i lokale aktiviteter/netværk stiger med 15 procentpoint årligt
- at to initiativer forankres hos beboere (gns pr. år)
- at der lægges 200 frivilligtimer (gns pr. år)

Målemetoder for beboerinitiativer for socialt samvær

- registrering af antal frivilligtimer (logbog)
- registrering af antal beboerinitierede aktiviteter (logbog)
- registrering af antal deltagere (logbog)
- registrering af antal initiativer forankret hos beboere (logbog)

Målgruppen: for *beboerinitiativer for socialt samvær* er alle 1950 beboere i Ryparken Kvarteret og mere specifikt enlige og beboere med begrænset social berøringsflade.

Samarbejdsrelationer: Den lokale Kirke, foreninger og NGO'er

Medarbejderressourcer: Sundheds- og netværksmedarbejderen skal bruge syv timer om ugen på indsatsen.

Forankring: af bæredygtige aktiviteter og fællesskaber sker hos beboerne, hos afdelingsbestyrelserne og/eller hvis aktuelt i NGO eller anden lokal aktør.

6.1.4 God start i egen bolig

God start i egen bolig er en indsats bygget op omkring målrettede forløb for socialt udsatte kommunalt anviste beboere. Denne målgruppe har et særligt behov. Områdechef for Voksenheden underbygger, at som det fremgår af de boligsociale kriterier¹⁵, så er det en målgruppe, som er socialt skrøbelig med et spinkelt netværk. Statistikkerne viser endvidere, at der er en forøget risiko for, at boliganviste mister boligen igen inden for det første år, hvis der ikke gøres en særlig social indsats for at hjælpe dem til rette i boligen og få håndteret de praktiske og sociale problemer, som de støder ind i.

Målgruppen skal kunne vælge skræddersyede individuelle pakker med en-til-en-møder og temamøder specifikt med fokus på at styrke de boliganvistes handlemuligheder og bo-kompetencer. Beboerne skal være med til at pege på de temaer, de vurderer, har relevans for dem. Indsatsen knytter sig bl.a. til aktiviteten *Velkomst ved indflytning*, hvor beboerrådgiverne og muligvis den kommunale boligrådgiver får den første kontakt til den boliganviste efter indflytning. Det er beboerrådgiveren, der kommer til at gennemføre indsatsen sammen med medarbejdere fra socialforvaltningen, dels ved at identificere og motivere relevante anviste beboere og dels ved at indgå i planlægningen og afviklingen af temamøder.

God start i egen bolig er et udviklingsprojekt, der gennemføres i tæt samarbejde med Socialforvaltningens voksenenhed (SOF). Borgercenter Børn & Unge (SOF) og Sundhedsplejen (BUF) bidrager ligeledes til aktiviteten. Aktiviteten udspringer af, at både de boligsociale medarbejdere, fsb's ejendomsdrift og administration og Socialforvaltningen, ser et behov for at gøre en ekstra indsats ift. borgere, der anvises til en almen bolig. Der er behov for en tidlig og forebyggende indsats, mens beboeren stadig har ressourcer til at skabe positive forandringer i sit eget liv, og inden beboeren evt. bliver til gene for de andre beboere i afdelingen.

Målgruppen er overordnet alle boligsocialt anviste. Blandt beboerne i målgruppen er flere med psykisk sygdom og misbrugsproblemer. Men målgruppen kan også rumme familier med børnesager og unge med socialsager, der skal indsluses. Er der tale om sådanne familier og unge bidrager Borgercenter Børn & Unge med ressourcer. Der er ligeledes et skærpet fokus på samarbejdet med Sundhedsplejen, når der i kontakten med målgruppen er familier og børn, hvor det er relevant, at tilknytte Sundhedsplejen. Vurderes det at der er et behov for hjemmebesøg, kontaktes Sundhedsplejen, der så følger op.

Erfaringer fra fsb's indsats *Råderummet* viser, at der i 2014 var i alt 74 udsættelser i fsb pga. huslejerestance, heraf 34 boligsocialt anviste. Udgifterne i forbindelse med udsættelse til boligsocialt anviste i fsb var i 2014 på i alt 2.117.950 kr. Heraf betalte fsb 1.248.834 kr., svarende til 59 %, og Københavns Kommune 916.048 kr., svarende til 41 %.

¹⁵ Boligsociale kriterier: 1) Der skal være et påtrængende boligsocialt behov. Den primære gruppe er familier og enlige, der udover at mangle en egnet bolig, også har risiko for at få andre alvorlige problemer, og hvor løsningen af det boligsociale behov afhjælper disse helt eller delvist. 2) Det forudsættes, at borgeren ikke selv er i stand til at løse boligproblemet på en rimelig måde set ud fra en helhedsvurdering, herunder pågældendes økonomiske forhold. 3) Det er en forudsætning for anvisning af en bolig, at borgeren forventes at kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø.

Mål med God start i egen bolig

- at styrke kommunalt anviste beboeres bo-kompetencer
- at reducere antallet af udsættelser blandt boliganviste beboere
- at nedbringe tab ved fraflytning blandt boliganviste beboere
- at skærpe kommunens engagement i området

Succeskriterier for God start i egen bolig

- at skabe kontakt til 70 % af de beboere, der er anvist indenfor det seneste år
- at halvdelen af de kommunalt anviste indgår i mindst et en-til-en møde, et forløb eller temamøde
- at der årligt gennemføres 4 temamøder for boliganviste beboere
- at flere udsættelser afværges specifikt blandt boligsocialt anviste beboere, således at det årlige antal faktiske udsættelser fra 2016-2019 falder gradvist ift. 2014-niveau, og i slutning af projektperioden er antal udsættelser blandt boligsocialt anviste beboere reduceret med 60% ift. 2014-niveau¹⁶
- at det årlige tab ved fraflytninger specifikt blandt boligsocialt anviste beboere falder gradvist fra 2016-2019 ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau, og i slutning af projektperioden er tab ved fraflytning blandt boligsocialt anviste beboere reduceret med mindst 25% ift. gennemsnittet af 2012-2014-niveau¹⁷
- at Socialforvaltningens Voksenenhed indgår i planlægningen og afviklingen af *God start i egen bolig*

Målemetoder for God start i egen bolig

- Data fsbs kundeservice vedr. boligsocialt anviste beboere vedr. tab ved fraflytninger og udsættelser
- Registrering af antal deltagere i en-til-en-møder og temaarrangementer (logbog)
- Dokumentation af samarbejdsfladen med Socialforvaltningen

Målgruppen: Boligsocialt anviste beboere og primært beboere, som er anvist inden for det sidste år. Pt er der boliganviste i 137 af lejlighederne i de tre afdelinger. I 2013 flyttede der kommunalt boliganviste ind i 26 af lejlighederne i Ryparken Kvarteret. Det tilsvarende tal i 2014 var 15 af lejlighederne.¹⁸

Samarbejdsrelationer: Voksenenheden samt Borgercenter Børn og Unge, Socialforvaltningen, Sundhedsplejen Nørrebro/Bispebjerg, Børne- og Ungdomsforvaltningen og endvidere Forebyggelsescenter Østerbro, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (kontrakt udarbejdet)

Medarbejderressourcer: Der afsættes syv timer pr. uge til *God start i egen bolig*. Aktiviteten varetages primært af Beboerrådgiveren.

¹⁶ Ved årets udgang indhentes fra fsb data som nulpunktsmåling. Det konkrete succeskriterium sættes herud fra.

¹⁷ Endelig afklaring omkring data udestår, men såfremt der ikke kan skaffes data specifikt på boliganviste, bruger vi det generelle tal for tab ved fraflytninger.

¹⁸ Der er kommunalt anviste i Lundevænget i 81 af lejlighederne svarende til 17,5 %. I Rymarksvænget er der kommunalt anviste i 42 af lejlighederne svarende til 9,69 %. Mens der i Ryparken II er kommunalt anviste i 14 af lejlighederne svarende til 8,64 %. I 2013 stillede fsb 32 lejligheder til rådighed i Ryparken for Københavns Kommune, som benyttede de 26. I 2014 stillede fsb 29 lejligheder til rådighed, hvoraf kommunen benyttede heraf de 15.

Forankring: Da indsatsen er rettet mod udsatte beboere, skal evt. forankring ske i regi af SOF/Boligrådgi-verne. Erfaringerne fra indsatsen vil vise, om der er elementer, der efterfølgende kan forankres.

6.2 Børn, unge og familier

Lundevænget, Ryparken II og Rymarksvænget er karakteriseret ved procentvis nær dobbelt så mange børnesager som i Københavns Kommune som helhed. Ultimo maj 2015 havde 4,4 % (22 børn og unge) af de 0-17 årige bosat i området en aktiv indsats efter Servicelovens §52 eller §52a¹⁹ ved Borgercenter Børn og Unge. For Københavns Kommune som helhed er procentsatsen 2,3 % af børn og unge. Den lokale skoleleder vurderer, der er tale om nogle af de mest alvorlige børnesager i København, lige som at én af de lokale klyngeledere for børn i førskolealderen også udtrykker bekymring for udviklingen i området.

Tilknytningen til daginstitution er lavere for de mindste børn i Ryparken end i kommunen som helhed. 36 % af børnene i alderen 0 til 10 måneder er ikke i daginstitution (faktisk tal: 18 børn), mens tallet for hele København er 22,5 % (faktisk tal: 3.524 børn). Andelen af unge, der tager en ungdomsuddannelse ligger lavere end gennemsnittet for København. I forhold til de 15-17 årige er procentvis mere end dobbelt så mange af de unge i fsbs tre afdelinger Ryparken ikke i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet set i forhold til København som helhed (unge, der arbejder under 18 timer om ugen, er medregnet). Gruppen er på 25 % i de afdelinger helhedsplanen vil dække, mens tallet for Københavns Kommune er helt nede på 10 % (tal fra UU Københavns registreringssystem 11/9-2015). En del forældre lever på overførelsesindkomst, og mange forældre er enlige med svage sociale netværk. Desuden har en hel del børn og unge i Ryparken behov for øget støtte til lektiehjælp, valg af ungdomsuddannelse og fritidsliv, fordi mor og far ikke har kompetencerne til at løfte i tilstrækkelig grad²⁰.

Indsatsen *Børn, unge og familier* har fokus på disse beboere – børn, unge og forældre med behov for støtte, vejledning og stærkere sociale netværk. Det primære formål med indsatsen er at medvirke til at bryde negativ social arv. Dette skal ske gennem strukturerede gruppeforløb, der har til formål at styrke forældrenes kompetencer og netværk mellem familier og ved at sætte fokus på unge og valg af ungdomsuddannelse. Samtidig skal rådgivning og vejledning via Bydelsmødrene og Beboerrådgivningen (se indsatsområde *Udsatte*) støtte den enkelte forældre i dens helt specifikke behov i forhold til at løfte forældreskabet. Med pige-klubben og det lokale samarbejde med Ryparkens Idrætsanlæg, daginstitutionerne Rypen, Rymarksvænge Aktivcenter (RyAC) og andre eksisterende tilbud er fokus på at brobygge til muligheder for fællesskaber mellem børn og unge i fritiden.

I et større samarbejde mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), RyAC og helhedsplanen samles og koordineres eksisterende tilbud i forhold til unges start på og fastholdelse i ungdomsuddannelse. Lektiehjælp, hjælpe til fritidsjob, uddannelsesvejledning og uddannelsescaféer er blandt de eksisterende tilbud, der skal spille sammen. Disse forskellige tilbud giver en vifte af muligheder, således at helhedsplanen sammen med samarbejdspartnere kan give netop det tilbud til den unge, som denne har brug for, for at komme i gang med og gennemføre en ungdomsuddannelse. Lærepladser i forbindelse med fysiske helhedsplaner vil også være et tilbud for at ramme ind i en del af målgruppen. RyAC har flere erfaringer med unge, der ikke

¹⁹ Servicelovens §52 og §52a ydes til særligt udsatte børn og familier, hvis trivsel er i fare. §52 rummer flere mere eller mindre indgribende tiltag fra økonomisk støtte til f.eks. efterskole ophold som efter §52a, over forebyggende foranstaltninger som familiebehandling, praktisk pædagogisk støtte, kontaktperson for den unge eller familien, sikkerhedsplaner, særlige intensive kriminalitetsforebyggende forløb til frivillig anbringelse uden for hjemmet.

²⁰ Pointen bygger på dialog med den lokale skoleleder

har fået gennemført deres uddannelse, fordi det ikke var muligt at få en læreplads. Qua synergien mellem de forskellige tilbud, er målsætningen, at de unge skal følges til dørs – de skal mødes af et ”ja”.

Mål for indsatsområdet Børn, unge og familier

- at medvirke til at bryde den negative sociale arv
- at styrke forældrekompetencer
- at etablere sociale fællesskaber og netværk mellem familierne, mødre samt børn og unge i kvarteret
- at højne tilknytningen til uddannelsessystemet

Succeskriterier for indsatsområdet Børn, unge og familier

- at der altid er 8 udøvende bydelsmødre (fra 2017)
- at bydelsmødrene får gennemført 50 brobygninger/sager (gns pr. år fra 2017)
- at alle forældre, der har deltaget i FamilieAktivisterne, giver udtryk for, at de har fået nye redskaber, som de kan bruge til at håndtere det daglige familieliv
- at gennemføre pigeclub 40 gange (årligt)
- at andelen af unge 15-17 årige, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet, nærmer sig niveauet i København som helhed (måles igen i slutning af projektperioden).²¹
- at andelen af de 18-24 årige i boligområdet, der har gennemført ungdomsuddannelse, nærmer sig København-niveauet (måles igen i slutning af projektperioden).²²
- at 80 % af de unge, der har deltaget i *Hvad skal jeg være?*, kommer i gang med en forberedende aktiviteter²³ og/eller en ungdomsuddannelse jf. pligtbekendtgørelsen
- at i alt 6 unge kommer i gang med læreplads (ifm. fysiske helhedsplaner) i projektperioden

Aktiviteter i indsatsområdet Børn, unge og familier

- Bydelsmødre
- FamilieAktivisterne
- Hvad skal jeg være?
- Pigeclub

Målemetode for indsatsområdet Børn, unge og familier

- Registrering i logbog: Antal uddannede og udøvende bydelsmødre samt antal aktiviteter og frivilligimer
- Registrering i samtaleskema: Antal henvisninger og antal kvinder bydelsmødrene taler med
- Registrering i logbøger: Antal arrangementer og antal deltagende ved uddannelsescaféer
- Registrering i logbog: Antal arrangementer og antal deltagende ved familier FamilieAktivisterne

²¹ 25 % af de unge 15-17-årige i Ryparken er ikke i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet. For Københavns Kommune som helhed er tallet 10 % af de unge i aldersgruppen (Data fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, september 2015)

²² 59,8 % af de unge 18-24-årige i Ryparken har gennemført en ungdomsuddannelse. For Københavns Kommune som helhed er tallet 70,4 % (Data fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, september 2015)

²³ En forberedende aktivitet er bl.a., at den unge er i gang med en proces i regi af UU-vejledningen, at den unge er i gang med praktik, undervisning etc.

- Spørgeskema og gruppedialog: Forældrenes oplevelse af udbyttet af kurset
- Registrering i logbog: Antal arrangementer, frivillige timer og deltagende i pigeklubben
- Naboskabsundersøgelse
- Data fra UU ang. unge i uddannelse

6.2.1 Bydelsmødre

Gennem beboerrådgivningen kan den boligsociale helhedsplan nå nogle af de beboere, der har behov for støtte og stærkere netværk. Bydelsmødrene skal være med til at sikre, at den boligsociale helhedsplan når endnu brede ud til beboerne. Med en procentvis stor mængde børnesager og en stigende pædagogisk faglig bekymring for udviklingen i Ryparken Kvarteret er det væsentligt at komme ind og arbejde med familierne, herunder mødrene, for at få fat om udfordringer i familierne, til gavn for børn og forældre.

En større andel af beboere med etnisk minoritetsbaggrund har sværere ved at finde rundt i det offentlige system i Danmark – kendskab til skolens forventninger, rettigheder i forbindelse med skilsmisse, muligheder for støtte fra kommunen i givne situationer etc. er svagere. I en sådan situation kan man gøre god brug af en hjælpende hånd fra en med samme eller lignende baggrund. Én som måske selv er immigreret til landet og har tilegnet sig viden og handlemuligheder – en rollemodel, man kan identificere sig med, som skaber tillid og inspirer i vanskelige livssituationer. Bydelsmødrene arbejder til dels med mænd og etnisk danske kvinder. Men langt overvejende er det etnisk minoritetskvinde til etnisk minoritetskvinde og kvinder med børn. Og det er der et behov for i Ryparken Kvarteret. Der flytter procentvis flere til kvarteret med småbørn og flere med minoritetsbaggrund primært i Lundvænget og Ryparken II. Den ene afdelingsbestyrelse har bl.a. udtrykt bekymring for familier, som de har svag kontakt til. Under den nuværende helhedsplan har der også vist sig et behov for en sådan indsats, der kan støtte op om kvinderne.

Beboere i alderen 0-6 år

Afdeling	2010	2014
Lundvænget	5,9 %	7,3 %
Ryparken II	8,1 %	12,0 %
Rymarksvænget	9,4 %	7,7 %

Husstande bestående af kun indvandrere/ efterkommere

Afdeling	2010	2014
Lundvænget	39,0 %	43,1 %
Ryparken II	29,6 %	38,3 %
Rymarksvænget	40,9 %	42,3 %

Bydelsmødrene er frivillige kvinder, der hjælper andre kvinder²⁴ ved at skabe tillid og brobygge til der i kommunen m.fl., hvor kvinden kan få den støtte, hun har behov for. De frivillige bydelsmødre får også funktion af rollemodeller for andre kvinder i området. De frivillige og kvinderne har, som nævnt, langt overvejende

²⁴ Kvinderne er benævnelsen for den kvinde, der får hjælp af en bydelsmor

etnisk minoritetsbaggrund og anden sproglig baggrund end dansk, hvilket gør det lettere at få skabt en tryk kontakt mellem frivillige og primære målgruppen.

Gruppen af bydelsmødre rustes til det frivillige arbejde gennem målrettet uddannelse (ca. 45 timer) bl.a. ved Sundhedsplejen (Børne- og Ungdomsforvaltningen), Borgerservice (Kultur- og Fritidsforvaltningen) og andre kommunale samarbejdspartnere. De støttes endvidere i det frivillige arbejde gennem ledelse og sparring ved Familie- og netværksmedarbejderen samt løbende opkvalificering ved fagligt relevante oplæg. Bydelsmødrene hjælper med udgangspunkt i målgruppens formulerede behov. Evaluering viser at blandt de temaer, som behandles i samtalerne, er børn og familiemæssige udfordringer det tema, der oftest behandles²⁵. Aktiviteten Bydelsmødre falder i fire faser fra idé til forankring:

Fase 1: Rekruttering og etablering af netværk – ca. 3 måneder

- Et solidt og forpligtende netværk er etableret omkring de kommende bydelsmødre
- Egnede Bydelsmødre er rekrutteret
- Uddannelsesforløbet er planlagt

Fase 2: Bydelsmødrenes grunduddannelse – ca. 4 måneder

- Bydelsmødrene har stiftet bekendtskab med de 4 hovedtemaer
- Bydelsmødrene er blevet præsenteret for vigtige aktører i lokalområdet
- Bydelsmødrene har skabt et stærkt fællesskab i Bydelsmødre-gruppen.
- Bydelsmødre er gået fra at være kvinder som hjælper andre til at opleve og forstå sig selv som Bydelsmødre

Fase 3: Kom godt i gang

- Bydelsmødrene er mere sikre i at løse Bydelsmødre-opgaver
- Bydelsmødrene er trygge ved at overtage ledelsen
- Bydelsmødrene er bedre kendt i lokalområdet

Fase 4: Videre som forening

- At overgive ledelsen for den frivillige lokale indsats til Bydelsmødrene
- At stifte forening

Aktiviteten indgår i synergi med bl.a. Beboerrådgivningen, FamilieAktivisterne og Beboercafé.

Mål med Bydelsmødrene

- at medvirke til at bryde den negative sociale arv
- at styrke forældrekompetencer
- at styrke sociale netværk mellem kvinderne – bydelsmødrene så vel som kvinderne
- at kvinderne oplever en bedring i deres livssituation

²⁵ Deloitte – Evaluering af Bydelsmødrene – Evalueringsrapport – Januar 2015 (side 29)

- at bydelsmødrene styrkes i deres frivillig-faglige kompetencer

Succeskriterier for Bydelsmødrene

- at uddanne 10-15 lokale kvinder til bydelsmødre (inden for de første tre år af helhedsplanen)
- at der er 8 udøvende bydelsmødre (fra januar 2017 til helhedsplanens afslutning)
- at hver bydelsmor gennemsnitligt har været i kontakt med 2-4 kvinder pr. måned (landsgennemsnit i flg. Bydelsmødrenes Landsorganisation) (gennemsnitligt pr. måned fra januar 2017)

Målemetode for Bydelsmødrene

- Registrering i logbog: Antal uddannede og udøvende bydelsmødre samt antal aktiviteter og frivilligtimer
- Registrering i samtaleskema: Antal henvisninger og antal kvinder bydelsmødrene taler med

Målgruppe: Primært udsatte mødre og deres børn. Endvidere øvrige kvindelige beboere og Bydelsmødrene selv.

Samarbejdsrelationer: Bydelsmødrenes Landsorganisation. I 1. fase af bydelsmødrene mobiliseres det netværk af lokale og andre kommunale samarbejdspartnere m.fl. med de formål at 1) indgå i en ressource-gruppe omkring aktiviteten, 2) bidrage til uddannelsen af bydelsmødrene og 3) at være dem bydelsmødrene kan trække på og bygge bro til, når de udfører deres frivillige arbejde.

Medarbejderressourcer: Der lægges 12 timer om ugen i aktiviteten primært af Familie- og netværksmedarbejderen.

Forankring: Frivillig forening med støtte fra Bydelsmødrenes Landsorganisation, hvis ikke anden mulighed for videreførelse af aktiviteten med lønnet koordinator findes – her tænkes på forankringsmuligheder, som Bydelsmødrenes Landsorganisation/ helhedsplanen måtte have nået frem til via fundraising.

6.2.2 FamilieAktivisterne

Ryparken Kvarterets tre almene boligforeninger er karakteriseret ved procentvis nær dobbelt så mange børnesager som i Københavns Kommune som helhed. Og lokale ledere inden fra Børne- og Ungdomsforvaltningen vurderer, at det er et område, der har behov for fokus. Afdelingslederen for Borgercenter Børn og unge vurderer, at Ryparken er et belastet område med behov for forebyggende tiltag, hvor der skal sættes ind for at sikre, at den negative sociale arv brydes og for at sikre at børn og unge i kvarteret gives de bedste betingelser for at vokse op på samme vilkår som andre børn & unge. Han vurderer, at en aktivitet som *FamilieAktivisterne* kan være med til at sikre, at familierne får et kendskab til kommunens forebyggende tilbud, herunder familierådgivningen. *FamilieAktivisterne* er strukturerede kursusforløb med faglige kursusgange og enkelte sociale arrangementer. Kursusgangene omhandler temaer afstemt med familiernes ønsker og behov. Der gennemføres årligt et forløb i FamilieAktivisterne for 8-10 familier pr. forløb. Aktiviteten indgår i synergi med bydelsmødrene.

Fase 1: Rekruttering

I den indledende fase er fokus på at få kontakt til familierne via forskellige former for opsøgende arbejde og gennem den lokale drift, beboerrådgivningen, øvrige aktiviteter i helhedsplanen etc. Dernæst samles familierne og rystes sammen, ud fra den erfaring at det øger tilslutningen til kursusforløbet, tilliden til aktivitetsholder og de andre kursister, samt trygheden ved aktiv deltagelse under kurset. Denne fase indbefatter sociale arrangementer for hele familien – herunder arrangement med familiernes valg af de temaer, som kursusforløbet skal indeholde. Tidspunkt og dag for kurset etc. afklares ligeledes i dialog med målgruppen.

Fase 2: Kursusforløb

Forløbene indeholder som udgangspunkt minimum 6 kursusgange af minimum 2 timer. Kurset gennemføres af Borgercenter Børn og unge og Forebyggelsescenteret og er en blanding af foredrag og dialog med fokus på de enkeltes problematikker. Sundhedsplejen indgår som medunderviser i forhold til relevante temaer på kurset. Temaerne kan bl.a. være:

- Konflikter i familien
- Parforhold med børn
- Barnets udvikling
- Leg som læring
- Regler i hjemmet
- Søvn
- Kost
- Motion

Er der blandt familierne på kurset interesse for, at flere temaer tages op, så kan flere foredrag eller lignende planlægges. De individuelle behov i familierne er også i fokus, så behovene, der måtte vise sig i de enkelte familier under kursusforløbet følges op af de tilbud og muligheder som kursusholder eller den boligsociale helhedsplan kan honorere. Det kunne være beboerrådgivning til forældre i økonomisk bekneb eller til psykisk syge forældre. Opfølgningen kunne også være hjælp fra en bydelsmor i forhold til nærmere forståelse af skolesystemet m.m. Opfølgningen kunne endvidere være, at forældre og eller børn fortsætter i forløb i regi af Borgercenter Børn og unge – Familierådgivningen tilbyder anonym og gratis samtaletilbud, De utrolige år (forældrekursus), KIFF (kursus for skilte forældre), PREP (kommunikationskursus for bedre stemning i familier) m.m. Kursus i regi af FamilieAktiverne gentages årligt for nye familier.

Fase 3: Forankring

Ved kursusafslutning er der et besøg hos evt. Familierådgivningen, Socialforvaltningen, for at høre nærmere om mulighederne for at bruge deres tilbud. I denne fase evalueres kurset med familierne og hvis der, inden for målene og rammerne af den boligsociale helhedsplan, er ønsker eller planer i gruppen om f.eks. sociale netværk mellem familierne eller andet, så støtter den boligsociale helhedsplan op om realisering.

Mål med FamilieAktiverne

- at medvirke til at bryde den negative sociale arv
- at styrke forældrekompetencer
- at styrke sociale relationer mellem familier i området

at give forældrene mulighed for en anden form for samvær med deres børn *Succeskriterier for FamilieAktivisterne*

- at der årligt gennemføres et forløb i FamilieAktivisterne med minimum 8 arrangementer (kursus og sociale arrangementer)
- 8-10 familier deltager pr. årlige forløb
- Forældrene giver udtryk for, at de har fået nye redskaber, som de kan bruge til at håndtere det daglige familieliv

Målemetode for FamilieAktivisterne

- Registrering i logbog: Antal arrangementer og antal deltagende og familier
- Spørgeskema og gruppedialog i fase 3: Forældrenes oplevelse af udbyttet af kurset

Målgruppe: Familier med børn i alderen 0-18 år, primært familier hvor forældrene med fordel kan få styrket deres forældrekompetencer. Aktiviteten henvender sig både til kernefamilier, men der er også et skærpet fokus på at få kontakt til enlige forældre. Det vurderes, at den samlede målgruppe rummer 1/3 af børnene og deres forældre i de tre boligafdelinger, dvs. 118 børn og deres forældre.²⁶ Ved planlægning af kursus og sociale arrangementer tages der hensyn til, om de interesserede forældre primært har ældre børn, yngre børn eller der er stor aldersmæssig spredning.

Samarbejdsrelationer: De primære samarbejdspartnere er Borgercenter Børn og Unge Bispebjerg, Socialforvaltningen og Forebyggelsescenter Østerbro, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Desuden bidrager Sundhedsplejen Nørrebro/Bispebjerg. Endvidere er der relevante foreninger og lokale kommunale institutioner, der har fokus på samarbejde med omkring FamilieAktivisterne.

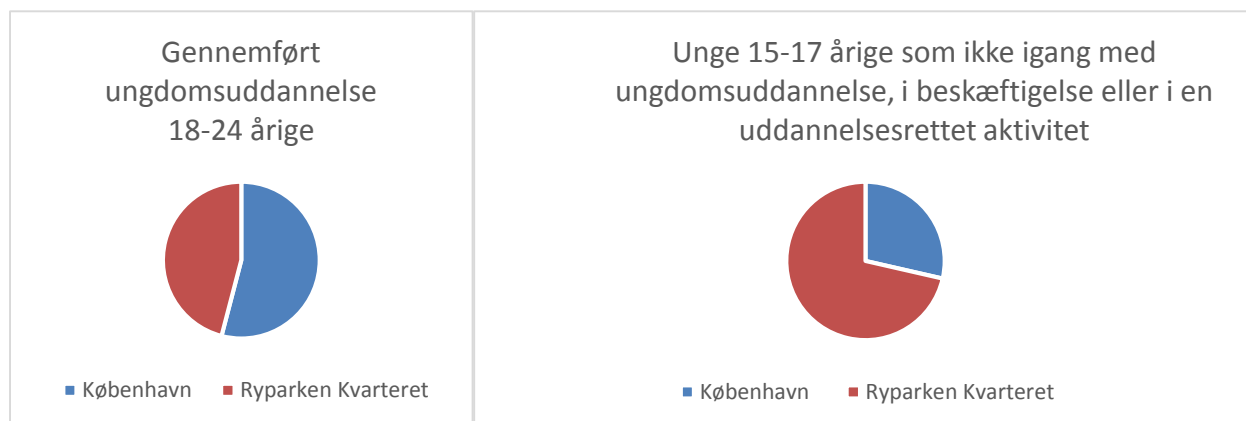
Medarbejderressourcer: FamilieAktivisterne varetages primært af Familie- og netværksmedarbejderen med et gennemsnitligt estimeret timeforbrug på 6 timer om ugen.

Forankring: Relevant viden, erfaringer og metoder fra aktiviteten og samarbejdet forankres så vidt muligt i den kommunale kernerdrift. En endelig afklaring i forhold til forankring findes medio 2019.

²⁶ 2014-tal. Børn: Lundevænget: 95, Rymarksvænget: 147 og Ryparken II: 111. Husstande med enlige med børn i Lundevænget: 35, Rymarksvænget: 39, Ryparken II: 27. Husstande med par med børn i Lundevænget: 31, Rymarksvænget: 53 og Ryparken II: 39.

6.2.3 Hvad skal jeg være?

Sammenlignet med København er procentvis mere end dobbelt så mange af de unge i Ryparken i alderen 15-17 år ikke i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet (unge, der arbejder under 18 timer om ugen, er medregnet). Der er i alt 264 unge i fsbs afdelinger i Ryparken Kvarteret. Heraf er 64 unge i alderen 15-17 år og de øvrige 204 unge er 18-24 år. 59,8 % af de 18-24-årige unge har gennemført en ungdomsuddannelse, mens tallet for Københavns Kommune som helhed er 70,4 %.

Fordelingen af unge 15-24 årige i forhold til uddannelse i København og Ryparken:

	Ryparken	København samlet
Gennemført ungdomsuddannelse	45,5 %	59,5 %
I gang		
10. klasse	1,9 %	1,6 %
7.klasse - 9. klasse	7,1 %	4,5 %
Andet	6,3 %	3,7 %
Andre ungdomsuddannelser	0,4 %	0,3 %
Erhvervsfaglige uddannelser	5,6 %	5,2 %
Forberedende uddannelse	3,4 %	1,8 %
Gymnasiale uddannelser	16,4 %	11,6 %
(Tom)	0,0 %	0,04 %
Unge der ikke er i uddannelse, beskæftigelse mv.	13,5 %	11,5 %
Total	100%	100 %

UU Københavns registreringssystem, 11/9-2015

Fastholdelse i uddannelse og gennemførelse af en ungdomsuddannelse samt tilknytning til arbejdsmarkedet er vigtigt, hvis det bl.a. skal lykkes at bryde den sociale ulighed i sundhed.

Med *Hvad skal jeg være?* er fokus på at øge unges viden og handlemuligheder i forhold til valg af ungdomsuddannelse. Aktiviteten er endvidere møntet på at støtte unge i at komme i gang med selve uddannelsen og i at fortsætte i deres uddannelsesforløb. Aktiviteten er et samarbejde mellem UU, RyAC og helhedsplanen, hvor kræfterne samles og koordineres. Eksisterende uddannelsesrettede tilbud samles og tilbydes med udgangspunkt i de unges behov i forhold til ungdomsuddannelse. Helt overordnet står UU og RyAC for at bidrage med det faglige indhold, mens helhedsplanen fungerer som tovholderen, der sikrer den overordnede plan for sammenhængen mellem aktivitets tilbud.

De unge har allerede tilknyttet en UU-vejleder individuelt, hvis de ikke er i job eller uddannelse, så tilbuddet er et supplerende tilbud og en styrket indsats i forhold dertil. *Hvad skal jeg være?* skal m.a.o. komme hele vejen rundt om den unges behov i forbindelse med start og gennemførelse af uddannelse. Derfor indbefatter aktiviteten en vifte af eksisterende tilbud – hjælp til fritidsjob, lektiehjælp, uddannelsesvejledning og lærepladser, fordi alle de elementer har positiv indflydelse i forhold til uddannelse. Samtidig er de unge i målgruppen også en sammensat gruppe af piger og drenge med forskellige interesser – nogle mere indesluttede, andre mere udad reagerende. Tilbuddet til den enkelte skal derfor passe til den enkelte.

UUs faglige vurdering er, at *Hvad skal jeg være?* kan hjælpe Ryparken ved at:

- Sikre at de unge får et kendt netværk af professionelle personer, som samarbejder i de unges eget lokalområde, og som de unge vil kunne gøre brug af i forhold til uddannelsesvejledning uanset om de henvender sig til boligselskabets kontor på stedet, deres fritidsklub eller UU-vejleder.
- Skabe et udbygget sikkerhedsnet under de udsatte unge.
- Give øget kendskab hele vejen rundt omkring de unges livssituation, hvilket giver bedre mulighed for at lave realistiske uddannelsesplaner og opstille realistiske mål for uddannelse, job og karriereforløb.

Hvad skal jeg være? indbefatter underaktiviteterne:

Fremskudt UU-vejledning

- Uddannelsescafé to gange årligt med forældrearrangement og rollemodeller (forælderrollemodeller og /eller ungerollemodeller)
- Uddannelsesmesse – målrettet invitation til og information om uddannelsesmessen *Skills* til både unge og forældre. Transport til messen, rundvisning på messen og efterbehandling
- Løbende vejledning og koordinering af besøg på uddannelsessteder
- Gruppevejledning afhængig af de unges behov
- Andre elementer med fokus på interesser og behov i målgruppen

Individuel uddannelsesvejledning til flere unge

- Der foretages en målrettet koordineret indsats blandt samarbejdspartnerne for at nå de unge, som UU ingen eller svag kontakt har til. Indsatsen har et opsøgende, pædagogisk og tillidsskabende fokus

Individuel hjælp til fritidsjob og lektier

- Lektiehjælp
- Hjælp til udarbejdelse af jobansøgning og CV
- Vejledning i forhold til jobsamtale
- Koblingen til Fritidsjobindsatsen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Læreplads i fysiske helhedsplaner til lokale unge

- Primært i forbindelse med fysisk helhedsplan i den lokale boligafdeling Lundevænget. Dernæst i forbindelse med andre fysiske helhedsplaner i København

De primære faser i *Hvad skal jeg være?* er

- a) Rekruttering af målgruppe ved en fælles koordineret indsats. Nærmere vurdering af behov og ønsker hos de rekrutterede unge, på individ- såvel som gruppeplan, således at indholdet i aktiviteterne bliver skærpet i forhold til dem.
- b) Socialt samlende og tillidsskabende arrangementer med de unge.
- c) Gennemførelse af aktiviteterne: uddannelsescafé, uddannelsesvejledning, lektiecafé, skaffe lærepladser og fritidsjob etc.
- d) Evaluering/ erfaringsopsamling.
- e) Forankring.

Faser ligger til dels i kronologisk rækkefølge og er til dels overlappende.

Aktiviteten skal ikke mindst indgå i synergi med Bydelsmødrene, KRAMMforløb²⁷, FamilieAktivisterne og Beboerrådgivningen.

Mål med "Hvad skal jeg være?"

- at medvirke til at bryde den negative sociale arv
- at øge unges viden og handlemuligheder i forhold til valg af ungdomsuddannelse
- at højne tilknytningen til uddannelsessystemet
- at sikre flere unge får fritidsjob og læreplads

Succeskriterier for "Hvad skal jeg være?"

- Gennemførelse af to uddannelsescaféer årligt
- At 20 unge og 20 forældre deltager pr. uddannelsescafé
- Deltagelse af en gruppe forældre på uddannelsesmesse
- At 25 unge årligt tager imod tilbuddet om individuel hjælp til fritidsjob eller lektier
- At 80 % af de unge, der har deltaget i aktiviteten, kommer i gang med en forberedende aktiviteter²⁸ og/eller en ungdomsuddannelse jf. pligtbekendtgørelsen
- At 2 unge årligt kommer i gang med en læreplads fra 2017 til 2019

Målemetode for "Hvad skal jeg være?"

- Succeskriterierne registreres i logbøger
- Data fra UU

Målgruppe:

- Unge i alderen 15-24 år
- Unge der ikke er under uddannelse eller i job
- Unge der er i gang med uddannelse, men har brug for støtte til at fortsætte
- Unge som UU og RyAC svært ved at få kontakt til

²⁷ Forløb med fokus på **K**ost, **R**ygning, **A**lkohol, **M**otion og **M**ental sundhed

²⁸ En forberedende aktivitet er bl.a., at den unge er i gang med en proces i regi af UU-vejledningen, at den unge er i gang med praktik, undervisning etc.

- Unge som har lyst/behov for en læreplads og som ikke har netværket til selv at skaffe sig en
- Primært unge fra boligafdelingerne Lundevænget, Rymarksvænget og Ryparken II

Helt overordnet tæller målgruppen 146 unge i alderen 15-24 år, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse²⁹. Det mest koncentrerede fokus er på de 36 unge, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet.

Samarbejdsrelationer: De primære samarbejdspartnere er Rymarksvænge Aktiv Center (RyAC), Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), Børne og Ungdomsforvaltningen og muligvis Københavnermodellen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Medarbejderressourcer: Familie- og netværksmedarbejderen er primært på aktiviteten. Der lægger 10 timer om ugen i aktiviteten.

Forankring: Erfaringer forankres i UU og RyAC

6.3.4. Pigeklub

RyAC har rigtigt godt fat i drengene. Det pædagogiske personalet vurderer endvidere, at der er piger, som, måske af kulturelle årsager, ikke må komme i daginstitution hos dem. Samtidig har der fra flere piger, været et ønske om en pigeklub. Ønsket har bl.a. været fra piger, som kunne have behov for et mere aktivt fritidsliv.

Pigeklubben er initieret af den nuværende boligsociale helhedsplan. Den drives af Ungdommens Røde Kors (URK) ved frivillige, der afholder og planlægger klubbens indhold i dialog med pigerne. *Pigeklubben* skal være pigernes frirum, hvor det er muligt i trykke omgivelser at dele hemmeligheder, drømme og lave hyggelige aktiviteter – et sted hvor de kan indgå i og være med til at opbygge nye sociale fællesskaber. De frivillige er pigernes mulighed for at møde andre voksne kvinder og med dem og de andre piger opbygge andre sociale relationer end i de fora, de ellers indgår i. *Pigeklubben* skulle gerne være med til at åbne pigernes horisont og nå piger, som i begrænset grad nås af kommunens og foreningers tilbud.

Pigeklubben har åben to timer om ugen i lokaler tæt på boligafdelingerne. Målgruppen er piger primært i alderen 10-14 år. URK sikrer, at der er frivillige til at løfte opgave, mens den boligsociale helhedsplan sørger for lokaler til klubben og sammen med Rymarksvænge Aktiv Center (RyAC) har det primære ansvar for rekruttering af målgruppen og formidling af klubtilbuddet. RyAC og den boligsociale helhedsplan bidrager bl.a. med:

- sparring og fagligt inspiration til de frivillige bl.a. ved den løbende kontakt og møder (RyAC og til dels den boligsociale helhedsplan)
- at følge op på de frivilliges evt. bekymringer for en pige (RyAC)
- at overtage opgaven, hvis forældre har ønske eller behov for støtte (den boligsociale helhedsplan)

²⁹ De 146 unge fordeler sig således: 24 er i gang med 7. til 10. klasse, 17 er i gang med andet, 1 er i gang med ungdomsuddannelse, 15 er i gang med erhvervsuddannelse. 9 er i gang med forberedende uddannelse, 44 er i gang med gymnasiale uddannelser mens 36 unge ungdomsuddannelse, i beskæftigelse eller i en uddannelsesrettet aktivitet.

Alle tre samarbejdspartnere har blik for samarbejde på tværs af projekt/ institution ved arrangementer og nye tiltag. Aktiviteten skal indgå i synergi med Bydelsmødrene, Beboerrådgivningen og FamilieAktivisterne.

Mål med Pigeklubben

- at medvirke til at bryde den negative sociale arv
- at etablere sociale fællesskaber og netværk mellem piger i kvarteret

Succeskriterier for Pigeklubben

- 40 arrangementer årligt
- 6 frivillige i aktiviteten
- Gennemsnitligt 15 deltagende pr. gang

Målemetode for Pigeklubben

- Registrering i logbog: Antal arrangementer, frivillige timer og deltagende

Målgruppe: Målgruppen er piger primært i alderen 10-14 år. Der er herunder et fokus på at få inkluderet piger, som har svage sociale netværk og piger, som ikke i forvejen har et aktivt fritidsliv i forening eller i klubtilbud. Det vurderes, at ca. 40 piger er i den samlede målgruppe for projektet.

Samarbejdsrelationer: URK og RyAC

Medarbejderressourcer: Projektlederen lægger 1 timer om ugen i aktiviteten

Forankring: Pigeklubben drives fortsat af URK med faglig støtte m.m. fra RyAC.

6.3 Sundhed

Som beskrevet tidligere beboes Ryparken Kvarteret af mange økonomisk dårligt stillede, lavtuddannede og ledige beboere, hvorfor social ulighed i sundhed slår tydeligt igennem i området. Utallige undersøgelser har påvist, at der er en tæt sammenhæng mellem f.eks. lavt uddannelsesniveau, færre gode leveår og tidlig død. Undersøgelser viser ligeledes, at der er sammenhæng mellem f.eks. lavt uddannelsesniveau og kronisk sygdom.

Den dårlige trivsel blandt en del af områdets beboere er ofte et produkt af flere forskellige sammenfaldende forhold som bl.a. kommer udtryk i mangel på sundhed. Sundhed skal her forstås nuanceret og ikke kun som et fravær af sygdom, og omfatter både mental og fysisk sundhed. Mange beboere i kvarteret lever alene, og erfaringerne fra den igangværende boligsociale helhedsplan viser, at ensomhed og social isolation er aktuelle udfordringer hos flere beboere. Samtidig er der også blandt mange beboere udtrykt ønske om flere beboerarrangementer, interessefællesskaber og mere socialt liv i området.

Når den boligsociale helhedsplan skal arbejde med sundhed handler det derfor først og fremmest om, at styrke beboernes handlekraft og mestringskompetencer, og herigennem gøre dem bedre i stand til at tackle de udfordringer, de står i. Indsatsen ift. til sundhed skal ses, dels som en metode til at nå de mest udsatte beboere, men også som et middel til at igangsætte en positiv udvikling for den enkelte, idet netop mangel på sundhed, mental såvel som fysisk, ofte er en barriere ift. til at indgå i samfundslivet.

Mål for indsatsområdet sundhed

- at øge beboernes trivsel
- at styrke beboernes handlemuligheder
- at øge beboernes viden om sundhed
- at reducere ensomhed og social isolation blandt beboerne
- at skærpe kommunens engagement i kvarteret

Succeskriterier for indsatsområdet sundhed

- at 500 beboere (inkl. gengangere) indgår i sundhedsaktiviteter årligt (logbog)
- at 75 % af beboerne, der indgår i KRAMMforløb, bliver bedre til at håndtere, handle på og mestre egen sundhedsadfærd – både fysisk, psykisk og socialt
- at øge andelen af beboere med positivt selv vurderet helbred med 20 % fra 2016-19³⁰

Aktiviteter for indsatsområdet sundhed

- Beboercafé
- KRAMMforløb for voksne beboere

Målemetoder for indsatsområdet sundhed

- registrering af beboercaféer og temamøder (logbog)
- registrering af deltagerantal ved KRAMMforløb og beboercafé (logbog)
- Data fra Forebyggelsescenter Østerbro (progression/forandring afhængig af indsats/forløbstype)
- Naboskabsundersøgelse 2016 og 2019

³⁰ Succeskriteriet justeres eventuelt, når nulpunktsmålingen er foretaget, afhængigt af hvad udgangsmålingen i Naboskabsundersøgelsen viser.

6.3.1 Beboercafé

Beboercafé for beboerne i de tre involverede boligafdelinger afholdes i gns. 2 gange pr. måned. Erfaringer fra den igangværende helhedsplan og andre af fsb's boligsociale helhedsplaner viser, at beboercaféer er en god metode til at møde beboerne, særligt de sårbare og udsatte, som i højere grad end andre, har brug for en platform for at kunne tilgå det boligsociale arbejde. *Beboercafé* er tæt forbundet med aktiviteterne *Beboerrådgivning* og *Velkomst til nye beboere*, ligesom *Beboercafé* også vil fungere som arena for rekruttering til KRAMMforløb for voksne (se næste aktivitetsbeskrivelse). En stor del af beboerne bor alene, nogle er samtidig ensomme. Her er caféen en mulighed for socialt samvær og nye relationer og venskaber, hvilket er et af resultaterne af lignende aktivitet under den nuværende helhedsplan i Lundevænget. *Beboercafé* danner også rammen om en række temamøder, der kan bidrage til at øge beboernes viden om relevante temaer og dermed styrke deres handlemuligheder. Temamøderne gennemføres i samarbejde med forskellige kommunale forvaltninger, NGO'er og foreninger. F.eks. indgår Forebyggelsescenter Østerbro (Sundheds- og Omsorgsforvaltningen) i 3-6 temamøder årligt med fokus på mental og fysisk sundhed og Socialforvaltningens Voksenenhed indgår ved 4-6 temamøder årligt. Desuden indgår Borgerservice (Kultur- og Fritidsforvaltningen) der hjælper beboerne med bl.a. Nem ID og E-boks og der vil blive taget relevante bo-tekniske temaer op i dialog med den lokale drift.

Mål med Beboercafé

- at reducere ensomhed og social isolation blandt beboerne
- at øge beboernes viden og handlemuligheder
- at guide til beboerrådgivning
- at skabe kontakt til beboerne i de tre afdelinger
- at skærpe kommunes fokus på og engagement i området

Succeskriterier for Beboercafé

- at gennemføre *Beboercafé* 20 gange (årligt)
- at gennemføre 10 temamøder ved *Beboercafé* i samarbejde med andre aktører (gns pr. år)
- at gns. 20 beboere deltager pr. *Beboercafé*
- at frivillige er med til at gennemføre *Beboercafé*
- at elementer af *Beboercafé* er forankret hos beboere ved projektets afslutning

Målemetoder for Beboercafé

- registrering af antal afholdte *Beboercaféer* (logbog)
- registrering af afholdte temamøder (logbog)
- registrering af antal deltagere (logbog)
- registrering af antal frivillige (logbog)
- Aftale med frivillig beboer om videreførelse af *Beboercafé*

Målgruppe: *Beboercafé* er et tilbud til alle beboere i kvarteret, men retter sig specifikt mod beboere med svage sociale netværk og udsatte beboere, der har brug for hjælp til handle på aktuelle udfordringer i deres livssituation. Den samlede målgruppe for projektet vurderes til at rumme ca. 650 beboere.

Samarbejdsrelationer: Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (kontrakt udarbejdet), SOF (kontrakt udarbejdet)

Medarbejderressourcer: Der afsættes 10 timer pr. uge til *Beboercafé*, som primært varetages af hhv. Sundheds- og netværksmedarbejderen og Familie- og netværksmedarbejderen.

Forankring: I det omfang, der blandt beboerne er ønske om at videreføre elementer af *Beboercafé* efter helhedsplanens ophør, vil aktiviteten skulle forankres hos beboere og/eller afdelingsbestyrelser.

6.3.2 KRAMMforløb for voksne

Som beskrevet tidligere ses de største sundhedsmæssige udfordringer ift. borgere uden kompetencegivende uddannelse. I praksis betyder det, at flere borgere i denne gruppe ryger, er fysisk inaktive, oftere er uønsket alene og har svært ved at finde relevante tilbud, der passer til deres behov og  konomi. Det er bl.a. erfaringen under den nuværende helhedsplan i Lundevænget ikke mindst gennem beboerrådgivningen og  bent Hus, men også gennem de øvrige aktiviteter og den daglige kontakt til beboerne.

KRAMMforl bene er en målrettet fremskudt sundhedsindsats, der gennemføres som strukturerede individuelle eller gruppeforløb, med udgangspunkt i beboernes behov og ønsker. KRAMMforl bene tilrettelægges omkring temaer som Rygestop, motion, kost, mindfulness, alkohol, ensomhed, trivsel osv. og forestås af Forebyggelsescenter Østerbro i samarbejde med den boligsociale helhedsplan. Den boligsociale helhedsplan skal først og fremmest stå for rekruttering af beboere i målgruppen, sikre platform for afvikling af forløb samt information om tilbuddet. Der er tale om strukturerede forløb af ca. tre til otte gange af  -1  times varighed. Der kan være tale om individuelle forløb udløst af en-til-en samtaler om sundhed, eller gruppeforløb med udgangspunkt i flere beboere behov og ønsker. Ved gruppeforløb har aktiviteten ud over l ringsdelen også et klart socialt sigte, hvor beboerne kan lære hinanden at kende og nye fællesskaber kan opstå. Det kunne f.eks. være en lokal løbeklub, walk and talk eller en madklub.

Under den nuværende helhedsplan har der ligeledes været gennemført KRAMM-forløb. Forebyggelsescenteret har været meget tilstede i området og vægtet den tillidsskabende relation til beboerne. I forlængelse heraf er det erfaringen, at beboere gået positivt til de sundhedsmæssige udfordringer, som de måtte sidde med. Flere har endvidere rykket sig langt, fx ved at stoppe med at ryge, har fået taget fat om udfordringer i forbindelse med kost- og motionsvaner eller lign.

Mål med KRAMMforløb

- at øge beboernes trivsel
- at styrke beboernes handlemuligheder
- at øge beboernes viden om sundhed

Succeskriterier for KRAMMforløb

- at gennemføre 20 individuelle forløb med sundhedsvejledning (i boligområdet)  rligt
- at gennemføre 2 gruppeforløb (i boligområdet)  rligt
- at 75 % af beboerne, der indgår i forløb, bliver bedre til at håndtere, handle på og mestre egen sundhedsadfærd, både fysisk, psykisk og socialt

Målemetoder for KRAMMforløb

- registrering af antal afholdte gruppeforløb inkl. deltagerantal (logbog)
- registrering af antal afholdte individuelle forløb (logbog)
- data fra deltagere vedr. forandringer efter end forløb (spørgeskema)
- data vedr. effekt fra Forebyggelsescenter Østerbro (afklares endeligt primo 2016)

Målgruppe: KRAMMforløb for voksne sætter fokus på lighed i sundhed og målgruppen er udsatte voksne i aldersgruppen 30-64 år. Målgruppen kan også være familier med børn og i givet fald kobles forløbene med FamilieAktiverne (se aktivitetsbeskrivelse under børn, unge og familier). Den samlede målgruppe for projektet vurderes til at rumme ca. 650 beboere.

Samarbejdsrelationer: KRAMMforløb for voksne gennemføres af Forebyggelsescenter Østerbro, som står for undervisning og fagligt indhold. Helhedsplanen står for rekruttering og for at skabe platform for forløbene (kontrakt udarbejdet).

Medarbejderressourcer: Sundheds- og netværksmedarbejderen er den primære på aktiviteten. Der prioriteres 3 ½ timer pr. uge til aktiviteten.

Forankring: Forankring kan evt. ske, hvis interesse- eller sociale fællesskaber (f.eks. løbe- eller madklub) opstår på baggrund af gruppeforløb. I givet fald vil elementer af aktiviteten kunne forankres hos frivillige beboere og hos Forebyggelsescenteret.

7. Organisering og evaluering

7.1 Organisation

Administrativ ledelse af den boligsociale helhedsplan

Den boligsociale helhedsplan i Ryparken Kvarteret administreres af fsb. Helhedsplanen indgår i den organisering af det boligsociale arbejde i Københavns Kommune, der kommer til at gælde for de helhedsplaner, der får tilsagn fra Landsbyggefondens 2015-2018 midler. Den nye organisering kommer bl.a. til at betyde, at der skal dannes en bestyrelse, der har det øverste ansvar, og som sammensættes af ledelsesrepræsentanter fra boligorganisationernes øverste ledelse og Københavns Kommune. Denne bestyrelse har det overordnede ansvar for gennemførelsen af helhedsplanen, herunder opfølgning på de centrale målsætninger og mål.

Den overordnede projektøkonomi varetages af fsb's administration, som er ansvarlig for at udarbejde reguleringskontoopgørelser til Landsbyggefonden. Det er ligeledes administrationens opgave at tilse, at reguleringskontoopgørelserne revisorpåtegnes og fremsendes rettidigt til Landsbyggefonden. fsb's administration står ligeledes for den overordnede personaleadministration og ansættelse af nye medarbejdere i samarbejde med projektleder.

Følgegruppen

Følgegruppen for den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret består af beboere eller beboerrepræsentanter fra hver af de tre involverede boligafdelinger, driftslederne, projektleder og beboerrådgiver. Beboermedlemmer af følgegruppen vælges/udpeges for et år ad gangen af de respektive afdelingsbestyrelser. Der udpeges to beboere pr. afdeling.

Det er følgegruppens rolle at kvalificere helhedsplanens aktiviteter med beboerperspektiver, idéer til beboerdeltagelse og øvrige input. Følgegruppens udgangspunkt er derfor først og fremmest helhedsplanens indhold og gennemførelse. I hvilken forbindelse de med deres lokale perspektiv er sparringspartnere for helhedsplanen.

Driftslederne og beboermedlemmerne af følgegruppen skal bidrage til at sikre den lokale opbakning. De er m.a.o. ambassadører for helhedsplanen ift. afdelingsbestyrelserne og de øvrige beboere i kvarteret.

Projektleder for den boligsociale helhedsplan står for at indkalde til og afvikle minimum fire årlige følgegruppemøder. Ordinære følgegruppemøder planlægges fremadrettet for et år ad gangen ved kalenderårets udgang. Følgegruppen udarbejder en gang årligt en status på det boligsociale arbejde i kvarteret til brug for afdelingsbestyrelsens beretning på afdelingsmødet.

For at sikre videndeling til afdelingsbestyrelserne deltager leder af den boligsociale helhedsplan i afdelingsbestyrelsernes møder efter aftale, ressourcer og behov.

Boligsocialt Forum for Bispebjerg

Den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret indgår i den generelle samarbejdsstruktur for boligsociale indsatser i Københavns Kommune.

Helhedsplanen for Ryparken Kvarteret indgår i Boligsocialt forum for Bispebjerg med ledere fra Københavns Kommunes syv forvaltninger, medarbejdere med direkte ansvar for det boligsociale arbejde, og lokaludvalgssekretær. Boligsocialt Forums rolle er at styrke koordineringen mellem kommunen og de boligsociale helhedsplaner i de udsatte byområder, og det er i regi af Boligsocialt Forum, at de kontrakter, der er indgået mellem kommune og helhedsplan(er) løbende evalueres og revideres. Der afholdes to møder i Boligsocialt Forum for Bispebjerg årligt, og fra fsb deltager lederen af den boligsociale helhedsplan og fsb's boligsociale konsulent.

Yderligere indgår helhedsplanens medarbejdere i arbejdsgrupper med praksis/nøglepersoner fra de relevante forvaltninger. Fx jobrådgiver eller sundhedsplejerske. Faglige praksisnetværk er en mulighed i forbindelse med udvidelse af arbejdsgruppernes arbejde.

7.2 Evaluering

Den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret skal løbende dokumentere og synliggøre resultaterne af de boligsociale aktiviteter. Dette sker for alle indsatsområder og aktiviteter i helhedsplanen med udgangspunkt i målopfyldelseskemaer og milepælsplaner godkendt af hhv. fsb's administration og Landsbyggefonden.

På tværs af fsb's boligsociale helhedsplaner dokumenteres i logbøger udarbejdet af Center for Boligsocial udvikling. Gennem logbøgerne leveres data til hhv. Landsbyggefondens målopfyldelseskemaer i Driftsstøttesystemet og fsb's ledelsesinformationssystem. Dokumentationsopgaven er projektleders ansvar.

Inden for de første seks måneder af den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret gennemføres en naboskabsundersøgelse i de tre involverede boligafdelinger. Undersøgelsen skal først og fremmest biddrage med viden og data om beboernes oplevelse af trivsel, nabo- og fællesskab og tryghed i kvarteret. Opfølgningen på naboskabsundersøgelsen gennemføres i 2019 og senest seks måneder inden den boligsociale helhedsplan ophører.

Endelige evalueres der løbende i bestyrelsen og følgegruppen med henblik på løbende at kunne justere og tilpasse de enkelte aktiviteter til den aktuelle gældende situation i boligområdet. For både bestyrelsen og følgegruppen gælder det, at et årligt møde (ved årets udgang) afsættes til at evaluere og efterfølgende justere indeværende års aktiviteter. Dette skal bl.a. ligge til grund for udarbejdelse af nye milepælsplaner og målopfyldelseskemaer for det kommende års boligsociale arbejde.

8. Overordnet milepælsplan for helhedsplanen

Den boligsociale helhedsplan for Ryparken Kvarteret starter 1. marts 2016 og løber frem til udgangen af februar 2020. Da helhedsplanen er en udvidelse af den forrige indsats er milepælsplanen udformet ift. aktiviteter og ikke ift. proces.

Tabel 2 Milepæle på samtlige aktiviteter 2016-20

Aktivitet	2016	2017	2018	2019	2020
Beboerrådgivning	100 rådgivninger gennemført. Kontakt til 33 nye beboere	150 rådgivninger gennemført. Kontakt til 40 nye beboere	150 rådgivninger gennemført. Kontakt til 40 nye beboere	150 rådgivninger gennemført. Kontakt til 40 nye beboere	25 rådgivninger gennemført. Kontakt til 7 nye beboere
Helhedsorienteret tilgang til beboerne	Byde velkommen til 70 % af de nye beboere	Byde velkommen til 70 % af de nye beboere	Byde velkommen til 70 % af de nye beboere	Byde velkommen til 70 % af de nye beboere	Byde velkommen til 70 % af de nye beboere
Beboerinitiativer for socialt samvær	7 arrangementer gennemført	10 arrangementer gennemført	10 arrangementer gennemført	10 arrangementer gennemført	2 arrangementer gennemført
God start i egen bolig	0 temamøder afholdt. Kontakt til 70 % af de boligsocialt anviste. En-til – en møder	4 temamøder afholdt. Kontakt til 70 % af de boligsocialt anviste. En-til – en møder	4 temamøder afholdt. Kontakt til 70 % af de boligsocialt anviste. En-til – en møder	4 temamøder afholdt. Kontakt til 70 % af de boligsocialt anviste. En-til – en møder	1 temamøde afholdt. Kontakt til 70 % af de boligsocialt anviste. En-til – en møder
Bydelsmødre	Uddannelsesforløb gennemført. 10 - 15 kvinder uddannet.	50 brobygninger/ sager gennemført. 8 udøvende bydelsmødre	50 brobygninger/ sager gennemført. 8 udøvende bydelsmødre	50 brobygninger/ sager gennemført. 8 udøvende bydelsmødre. Uddannelsesforløb gennemført. 10-15 kvinder uddannet.	10 brobygninger/ sager gennemført. 8 udøvende bydelsmødre.
FamilieAktiviteterne	1 kursusforløb gennemført	1 kursusforløb gennemført	1 kursusforløb gennemført	1 kursusforløb gennemført	
Hvad skal jeg være?	2 uddannelsescaféer gennemført	2 uddannelsescaféer gennemført	2 uddannelsescaféer gennemført	2 uddannelsescaféer gennemført	
Pigeklub	40 arrangementer gennemført	40 arrangementer gennemført	40 arrangementer gennemført	40 arrangementer gennemført	7 arrangementer gennemført
Beboercafé	17 beboercaféer og 8 temamøder afholdt	20 beboercaféer og 10 temamøder afholdt	20 beboercaféer og 10 temamøder afholdt	20 beboercaféer og 10 temamøder afholdt	20 beboercaféer og 10 temamøder afholdt
KRAMMforløb for voksne	17 individuelle og 2 gruppeforløb gennemført	20 individuelle og 2 gruppeforløb gennemført	20 individuelle og 2 gruppeforløb gennemført	20 individuelle og 2 gruppeforløb gennemført	3 individuelle forløb gennemført

Aktivitet	2016	2017	2018	2019	2020
Naboskabsundersøgelse	Startmåling gennemført			Opfølgende måling gennemført	